

"SINGEL 33"

13e jaargang - no. 11

NOVEMBER 1982

REDAKTIE: Peter Beenackers (deb. adm.)	toestel 2193
Kees Brinkman (pat. vervoer)	" 2000
Marjan van Dongen (voed. ass. 14)	" 2428
Bob Leclercq (pers. zaken; koörd.)	" 2404
Ada Stroop (verpl. afd. 05)	" 2223
Peter Weterings (centr. keuken)	" 2426
Rinus Wijnings (centr. keuken)	" 2426

Redaktie adres: Postbus Singel 33 (interne post)

60 jaar S.I.Z.	2
Anderhalve eeuw katholieke ziekenverpleging in Breda	3
Beknopt leerboekje der ziekenverpleging	11
Waarom een nieuw ziekenhuis bouwen?	17
4 maal Ignatius vanuit de lucht gezien	18
Overweging bij een 60-jarige	22
60 jaar SIZ, maar straks....	25
Programma 60 jaar S.I.Z.	27
Toen en nu!!!	28
60 jarig bestaan van het Ignatiusziekenhuis	30
Vakantie-spreiding 1983 - Geslaagden	32
12 1/2 jarige jubilea - Reiskostenvergoeding per 1 okt. 1982	33
Reaktie op Engelse wegwerpwoede	34
Hiep - hiep - hiep, 12 1/2 jaar bieb - Griep-vaccinatie	35
Direktiededelingen	36
Uw huisarts en het ziekmelden	62
Uitslag DIO vakantiefoto-wedstrijd	40
Direktiededeling - In memoriam Dr. G. Urlings	42
Verslag ledenvergadering DIO	45
Oproep	47
Wist U dat - Dankbetuigingen	48
DIO volleybal	49
Ballonvaarders op afd. 05	51
DIO vakantiefoto-wedstrijd	52
Personalialia	54
Singeltjes - Dankbetuigingen	55
DIO programma	56
S.I.Z. medewerkers in het nieuws!!!	57
"Lasse-lang"	58
Wonderlijke vakantiefoto-ansichtkaarten	60
Mededeling supplement CAO ziekenhuiswezen	37
Mededeling bedrijfssparen - Gepensioneerdenmiddag 1982	37
Advertentie SIRE	63
Van de ko(o)k	64
Puzzel nr. 11	66
O.R. informatie	68

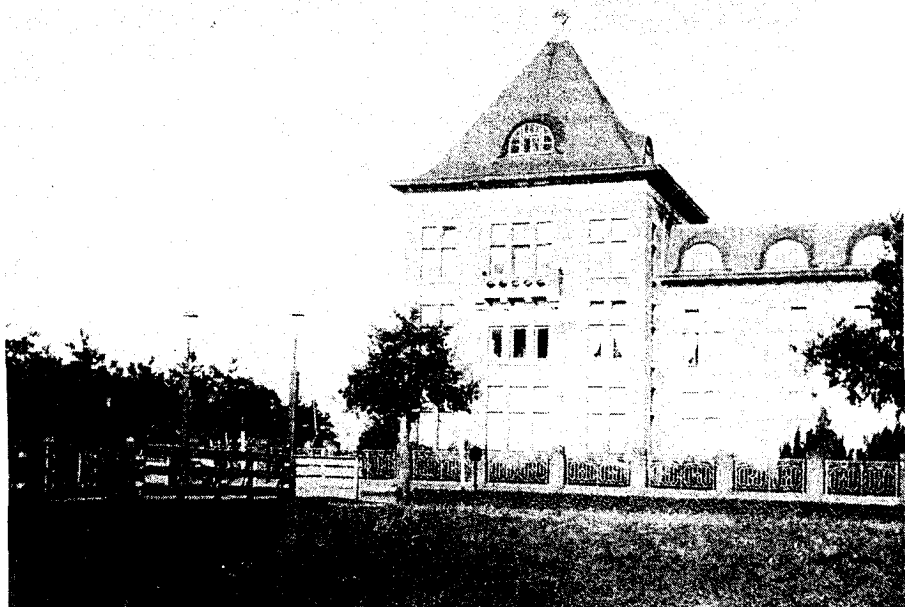
In deze SINGEL 33 willen wij als redactie stil staan bij het feit dat 60 jaar geleden, in november 1922, de eerste patientjes in het SIZ werden opgenomen. Dat in deze tijd van bezuinigingen en ombuigingen een grootse viering van dit feit niet past, heeft ons er niet van weerhouden u in deze SINGEL 33 een blik in het verleden te gunnen.

Uit het schaars aanwezige historisch materiaal is een kleine greep genomen om u van dit toch wel roemrijke, roomsche verleden een indruk te geven.

Van een aantal medewerkers uit het ziekenhuis hebben wij een bijdrage gekregen. Ook een aantal gepensioneerden en andere oud-medewerkers hebben gereageerd op de een aantal maanden geleden gedane oproep in SINGEL 33 om herinneringen uit vervlogen dagen op te sturen. Hiervoor natuurlijk onze hartelijke dank. Hopenlijk geven tekst en oude foto's u een indruk hoe het hier allemaal was. Niets kan natuurlijk uw eigen herinneringen aan dit alles overtreffen. Maar misschien is het voor velen een aanleiding om toch zeer zuinig om te springen met zaken en dingen, die het SIZ typeren en een eigen karakter geven. Want als we eens in een nieuw gebouw onze werkzaamheden mogen gaan verrichten, zullen we de sfeer en het karakter van de oudbouw missen.

Wij allen persoonlijk moeten daar dan de sfeer en het karakter aan geven. Steun van de oudbouw hebben we dan niet meer.

REDAKTIE.

SAMENVATTING UIT HET JAARBOEK VAN DE GESCHIED- EN OUDHEIDKUNDIGE KRING VAN STAD EN LAND VAN BREDA "DE ORANJEBOOM".

Anderhalve eeuw katholieke ziekenverpleging in Breda,
door Dr. J.L.M. de Lepper.

"De tijd is allang voorbij, dat de gemeente het zonder eene omvangrijke ziekeninrichting zou kunnen stellen, en wanneer we na-gaan, welke geldelijke offers uit de openbare fondsen elders daarvoor moeten gebracht worden, dan heeft Breda reden tot dankbaarheid jegens eene inrichting, welke, huldigende haar devies, voor de verpleging van iederen zieke slechts de geringe tege-moetkoming vraagt van 25 cent per dag, behalve geneesmiddelen." Aldus burgemeester en wethouders van Breda in een preadvies aan de gemeenteraad uit 1899. De met zoveel dankbaarheid bejegende inrichting was het R.K. Gasthuis, dat naast een bejaardenver-blijf ook een ziekenhuis omvatten. Van dit ziekenhuis is het Ignatius-ziekenhuis de rechtstreekse voortzetting.

HET BESCHEIDEN BEGIN

De tradities van het ziekenhuis gaan veel verder terug. Het was in 1819 gesticht door een drietal katholieke burgers, van wie Mr. Ludovicus Ingen Housz de hoofdfiguur was. Ze huurden een woning op de Haagdijk, die geschikt leek als bergplaats (zo noemden ze dat) voor minstens een zestal behoeftige zieken. Dverwegingen van medische aard stonden bij de stichters niet op de voorgrond; hun voornaamste motief was, dat zij aan beklagens-waardige stadgenoten een gunstige mogelijkheid wilden bieden om zich voor te bereiden op een zalig sterfuur.

De stichters, die zich voortaan "regenten" noemden, begrepen dat hun instelling een officiële er-kenning nodig had. Ze stelden zich daarom onder de supervisie van drie pastoors der stad. Deze werden daartoe gesierd met de naam van "opperregenten", een titel die tegelijk hun voornaam-heid en hun geringe autoriteit aangaf, want hun zeggenschap be-stond vrijwel uitsluitend in het jaarlijks nazien van de rekening.

Ingang Ignatiusstraat

---

60 jaar SIZ, en het feest is niet mis (dank zij DIO)

Wel betekende hun funktie, dat het ziekenhuis een katholieke signatuur had. Maar al vanaf het begin werden ook niet-katholieken opgenomen.

In de stad ontmoette de jonge instelling een opmerkelijke sympathie. Een inzameling onder de burgerij bracht meer dan duizend gulden op. Kollektebussen, die in "logementen, koffijhuizen en herbergen" rondgingen, leverden een onverwacht grote opbrengst. Er bleek een zo gezonde financiële basis aanwezig, dat de regenten reeds na twee jaar besloten voor f 3.000,- een geschikter pand te kopen, weer op de Haagdijk. Toevallig was dit een huis, dat reeds eeuwen tevoren een verwante bestemming had gekend, het was nl. het oude-mannengasthuis, dat in 1455 was gesticht, maar sinds 1798 buiten gebruik was.

Op 14 november 1826 begonnen drie Leuvense meisjes, tezamen met één Bredase, aan de verzorging van het ziekenhuis. Religieuzen mochten ze toen nog niet heten, ze hadden alleen de bedoeling het te worden. Breda had daarmee een historische primeur, want in Noord-Nederland bestond nog geen ander ziekenhuis dat door religieuzen werd bediend.

DE ZUSTERS NEMEN DE LEIDING

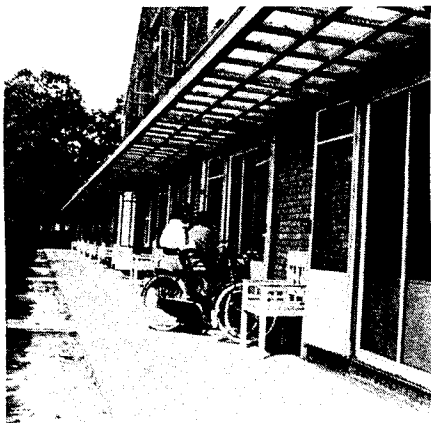
De jonge kloostergemeenschap gaf al spoedig blijk van een opvallende expansiedrift. Ze beperkte zich niet tot de ziekenverpleging, maar opende ook een armenschool en een school voor borduren en kantklossen, ondernemingen, die buiten de verantwoordelijkheid van de regenten vielen. Onafhankelijk van de regenten begonnen de zusters ook te kopen en te bouwen. De brave bestuurders werden langzaam maar zeker buiten gevecht gesteld, ze hadden niet veel anders meer te doen dan een patiëntenregister bij te houden en de inkomsten van de kollekten te boeken.

Na feitelijk een halve eeuw op non-aktief te hebben gestaan namen ze in 1866 ontslag.

Een van de ergernissen van de regenten bestond hierin, dat de zusters soms op eigen gezag gezonde kostgangers, zogenaamde bestedelingen opnamen. Men krijgt zelfs de indruk, dat de religieuzen voor deze ouden van dagen - want dat waren het doorgaans - meer belangstelling hadden dan voor de zieken blijkbaar omdat de maatschappelijke nood van deze groep hen meer aansprak. Tussen de verzorging van de zieken en van de bestedelingen was overigens het onderscheid niet zo heel groot. Het een zowel als het ander was armenzorg. Medische motieven voor opneming in het ziekenhuis waren nauwelijks aanwezig, want het beschikte niet over geneeskundige hulpmiddelen.

Gevonden voorwerpen, Drs. Stuurman bellen.

Afdeling 05

Een aanwijzing voor de nauwe verwantschap van ziekenverpleging en bejaardenhulp zou men ook kunnen vinden in het hoge aantal verpleegdagen per patiënt. Nog in de eerste jaren van deze eeuw bedroeg de gemiddelde verpleegduur in het ziekenhuis ongeveer honderd dagen.

Welk een zegen de arbeid van de religieuzen heeft betekend, kan men pas begrijpen als men zich rekenschap geeft van de onvoorstelbare wantoestanden, die elders werden aangetroffen. In de Nederlandse ziekenhuizen die door de overheid werden beheerd, werd tot laat in de negentiende eeuw het bedienend personeel nog voor een niet gering gedeelte gezocht in de bedelaarskolonies van Veenhuizen en Ommerschans. Mocht U menen, dat in het edele Brabant zulke misstanden wel niet zullen zijn voorgekomen, dan kan ik U verwijzen naar het Groot-Ziekengasthuis in Den Bosch: op een personeelsbestand van ruim 20 oppassers werden daar tussen 1872 en 1880 niet minder dan 16 man ontslagen wegens voortdurende dronkenschap, daarbij nog 2 wegens onzedelijk gedrag en 3 wegens diefstal.

HET ZIEKENHUIS AAN DE LEUVENAARSTRAAT

Aan de Leuvenaarstraat moest een nieuw ziekenhuis komen. Het werd in 1894 ingezegend en droeg voortaan de naam Sint Elisabeths gasthuis. Het had een capaciteit van ruim 100 bedden en werd in 1897 voorzien van een nieuwe operatiekamer. Ook het röntgenonderzoek deed daar al gauw zijn intrede; de apparatuur was evenwel nog het persoonlijk eigendom van Dr. Bijnen, in 1918 werd ze door de kongregatie overgenomen.

't is rot, maar de fietsenstalling moet op slot.

Bijnen beschikte ook over een apparaat voor kankerbestraling, maar volgens tijdgenoten was het door dit toestel geproduceerde lawaai veel indrukwekkender dan het medisch resultaat.

In 1904 werd de verpleegprijs gebracht op 35 cent, in 1916 op 75 cent, in 1919 op f 1,25 en in 1922, na de opening van het nieuwe ziekenhuis, op f 3,25.

NAAR DE WILHELMINASINGEL

Uit alles blijkt, dat alleen de vasthoudendheid van Mgr.Hopmans het nieuwbouwplan heeft doorgedreven. De zusters waren erg gehecht aan de vertrouwde, gemoedelijke sfeer van het Haagdijkkwartier. Een ander bezwaar lag in de te verwachten kosten van de nieuwbouw, die enige miljoenen zou vergen; met duizenden had de kongregatie leren omgaan, met miljoenen niet.

In 1916 was de bereidheid zover, dat men begon uit te zien naar een nieuwbouwterrein, in 1917

werd de eerste grond aan de Wilhelminasingel gekocht.

De oorlogsomstandigheden verhinderden voorlopige de verdere realisering.

Intussen beijverde men zich voor het verwerven van de benodigde gelden. Dit heeft opmerkelijk weinig inspanning gekost.

De kongregatie deed het helemaal zelf. Een hypothecaire lening tegen 6 procent, waarbij alle vaste goederen van de kongregatie als onderpand dienden, bezorgde het eerste miljoen.

Het tweede miljoen dat nodig was, behoudens een aantal beperkte leningen van partikulieren, uit de eigen fondsen van de zusters. Vanzelf komt daarbij de vraag op, hoe ze aan die fondsen kwamen.

Ontvangen giften en legaten kunnen de verklaring niet geven; deze blijken niet meer te hebben bedragen dan gemiddeld één of twee duizend gulden per jaar. De inkomsten uit de verpleging kunnen ook niet veel hebben opgeleverd; men kan geen grote winsten maken als men zieken verpleegt voor 25 cent per dag of bestedelingen opneemt voor 60 of 70 gulden per jaar.

Er is, dunkt me, naast de uiterste zuinigheid waarmee men zelf leefde, maar één verklaring mogelijk: de kongregatie heeft haar caritatieve arbeid grotendeels bekostigd uit hetgeen de zusters van huis uit meebrachten.

2 bezoekers per patiënt

Waarbij dan nog komt, dat ze ook in het nieuwe ziekenhuis jarenlang hebben gewerkt zonder salaris en zonder zich te bekommeren om arbeidstijden; ook daardoor hebben ze de gemeenschap miljoenen bespaard.

De plannen en inrichting van het ziekenhuis was in handen gelegd van Dr. Klein Swormink, de toekomstige directeur, die al enige jaren als geneesheer aan het Sint-Elisabethsgasthuis verbonden was geweest. Naast Mgr. Hopmans heeft hij de zusters weten te bewegen tot de oprichting van een royaal opgezet gebouw.

De bouw, die in april 1919 begon, nam drie-en-een-half jaar in beslag. Op 14 november 1922 bracht moeder Ignatia, aan wie het ziekenhuis zijn naam ontleende, persoonlijk de eerste patiënten, drie zuigelingen, in het gasthuis-rijtuig van de Leuvenaarstraat naar de Wilhelminasingel.

Kinderafdeling 03

RUSTIGE GROEI

De officiële opening had plaats op 15 mei 1923. Tijdens deze plechtigheid getuigde de directeur van zijn toekomstvisie. Ziekenhuisverpleging, zei hij, kon niet langer een werk zijn van partikuliere liefdadigheid, ze zou steeds meer de steun nodig hebben van de overheid. Ze kon ook niet langer drijven op de werkzaamheden van de religieuzen alleen, er moest ruimte komen voor de lekeverpleegster, die dan ook met recht dezelfde beloning zou vragen als in de neutrale ziekenhuizen.

En, vroeg hij tenslotte, waarom zouden de religieuzen niet het hen toekomende loon ontvangen? Wensen, die eerst na jaren in vervulling gingen.

Een heel ander toekomstbeeld werd bij die gelegenheid opgeroepen door de woordvoerder van de Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst, Dr. Struycken. Hij betoogde, dat het voor de religieuzen tijd werd hun kleding te veranderen: hun oogkleppen hinderden hen bij het werk en hun lange rokken sleepten de bacteriën van het ene lokaal naar het andere.

In het eerste volledige exploitatiejaar (1923) waren er van de 230 bedden maar gemiddeld 76 bezet, het hoogste aantal was 96; het grote gebouw bleef half leeg.

MMMD is Moederhuis Maria Mater Dei of..... ???

In 1929 kwam er een kinderafdeling en een kraamafdeling met tezamen 50 bedden, in 1937 een afdeling voor t.b.c.-patiënten. In 1938 kwam op grond van een kontrakt met de stad en met een aantal naburige gemeenten het Sint-Rochuspaviljoen voor besmettelijke ziekten gereed. In 1939 werd de zuidwest-vleugel aanbesteed, die de naam kreeg van Sint-Jozefbouw. Deze was voornamelijk bestemd voor de huisvesting van het lekenpersoneel, dat van 30 in 1923 tot 106 in 1941 was toegenomen. In dezelfde periode verdubbelde het aantal religieuzen, dat in het ziekenhuis werkzaam was, van 50 tot 100. Van deze geleidelijke uitgroei is Klein Swormink zonder twijfel de grote stuwcr geweest, niet alleen krachtens zijn positie als geneesheer-direkteur, maar ook door zijn persoonlijke kwaliteiten.

Het eiste soms enig uithoudingsvermogen om een brug te slaan

van de medische behoefte aan perfectie naar de kloosterlijke zuinigheid. Wilt U een voorbeeld?

In 1935 vond de direktieur het gewenst om in samenwerking met enkele andere Brabantse ziekenhuizen over te gaan tot de aanstelling van een patholoog-anatoom, een verlangen dat heel begrijpelijk was bij iemand, die op de kofferzolder van de Leuvenaarsstraat al een eigen laboratorium had ingericht.

De raad van de kongregatie, die hierover de beslissing moest nemen, toonde voor het voorstel weinig begrip. De zusters, aldus het verslag van de vergadering, stelden de vraag, of een patholoog-anatoom werkelijk van belang was voor het ziekenhuis; was het niet eerder een eis van de doktoren om hun eigen kennis te vergroten? Bovendien zou zo'n man weer voortdurende assistentie van een zuster nodig hebben en heel veel gummi-handschoenen verslijten. Ook Mgr. Hopmans vond het plan bezwaarlijk. De kous was daarmee af. Het heeft wel iets langer geduurd, maar de patholoog-anatoom is er gekomen.

DE RAAD VAN BEHEER

Het verhaal kan tevens dienen als bewijs, dat het voor de zusters niet altijd meeviel om een zo ingewikkeld geheel als het ziekenhuis dreigde te worden, op een aangepaste wijze te besturen.

Wat een drukte

Vandaar dat ze tijdens de moeilijke oorlogsjaren, toen de stroomversnelling van de naoorlogstijd zich reeds aankondigde, graag ingingen op de suggestie van een aantal artsen om de bestuursbevoegdheden over te geven aan een groep vooraanstaande leken. Het college, dat moest bestaan uit een medicus, een priester, een zakenman, een ekonoom, een technicus en een jurist, waaraan nog een zuster van de kongregatie zou worden toegevoegd, werd op 19 april 1943 door Mgr. Hopmans geïnstalleerd. Onder voorzitterschap van dokter Verhaak ging het gezelschap met grote voortvarendheid aan de slag.

Maar de vooruitstrevende plannen, die het produceerde, brachten bij de bisschop en diens gevolg bij het kongregatiebestuur een zodanige ontsteltenis teweeg, dat ze in gemeenschappelijk overleg besloten zich zo snel mogelijk van deze onruststokers te ontdoen. In het vervolg zouden de werkzaamheden van de Raad worden teruggebracht tot het geven van adviezen in bepaalde moeilijke aangelegenheden, wanneer om advies werd gevraagd.

Men zal begrijpen, dat Verhaak en de zijnen hierover nogal ontdaan waren. Ze weigerden een opdracht als advieskollege en namen ontslag.

Verpleging

ZWARE BESLISSINGEN

Het mislukte avontuur bracht voor de zusters niet alleen opluchting, maar ook teleurstelling. In de kroniek van de kongregatie leest men de spijtige verzuchting: "Nu staan we er weer alleen voor". Zo goed en zo kwaad als het ging, hebben ze de dynamische groei in de eerste tientallen jaren na de oorlog opgevangen, daarbij vooral geleid door de beide directeuren, Klein Swormink, die tot 1962 zijn taak voortzette, en de trouwe Frans van Aalst, die in 1933 tot administrateur was be-

noemd, in 1954 adjunct-direkteur werd en vanaf 1958 de titel voerde van direktEUR-ekonoom.

Het aantal specialismen nam voortdurend toe: tijdens de oorlog waren reeds een patholoog-anatoom, een röntgenoloog en een longarts aan het ziekenhuis verbonden, in de eerste jaren na de oorlog kwam een tweede röntgenoloog, een neuroloog, een orthopaed, een uroloog, een anaesthesist en een bio-chemicus.

En dus MMMD is ook bekend?

Ze vroegen om ruimte, apparatuur en personeel. De poliklinieken vooral eisten dringend voorziening. Bij de oorspronkelijke bouw was daar geen rekening mee gehouden, de weinige specialisten hielden toen nog spreekuur aan huis.

In 1950 kwamen twee nieuwe paviljoens gereed met ruim honderd bedden, in 1952 het pathologisch-anatomisch laboratorium, in 1953 het psychiatrisch-neurologisch paviljoen. In dat laatste jaar gingen de longpatiënten naar de Klokkenberg en maakten plaats voor de urologische afdeling. Verder kregen allerlei lokalen suksessievelijk een andere bestemming, wat onafgebroken verbouwingen meebracht.

Het personeel was tussen 1948 en 1955 vrijwel verdubbeld. En nog was men lang niet aan het einde. Er lagen plannen voor een verpleegstersschool, die in 1962 gereed kwam, voor een verpleegstersflat, die 1965 werd geopend en er kwam een voorstel op tafel voor een verdere sanering der gebouwen, die 6 miljoen zou vragen.

In 1966 kwam men tot het formeren van een voornamelijk uit leken samengesteld bestuur, dat sterke gelijkenis vertoonde met wat de Raad van Beheer uit 1943 had moeten worden. Maar het was nog maar een jaar in functie toen reeds gesproken werd over een volledige, ook financiële en juridische loskoppeling van kongregatie en ziekenhuis.

Op 9 februari 1971 werd eindelijk de akte getekend, waarbij een nieuwgevormde stichting de goederen en lasten overnam.

De kringloop begint zich nu te sluiten: de situatie van 1819 keert terug, zij het dan op veel groter schaal. Het bestuur komt weer in lekehanden, zonder opperregenten ditmaal, maar wel met een bisschoppelijke kommissaris. Ook de verpleging gaat over naar de leken; de religieuzen zijn een verdwijnende minderheid; terwijl er in de eerste jaren na de oorlog nog ongeveer 70 in het ziekenhuis werkzaam waren, is het aantal nu geslonken tot 15. Maar al trekt de kongregatie zich terug, men mag hopen, dat zich in de toekomst nog iets handhaaft van het oude "Alles voor Allen".

Ingang Ignatiusstraat

Maar wie is dan MvD? Zie gedichtjes

De nuchtere Bredanaar zal daar, gezien de huidige verpleegprijzen, met veel meer recht dan vroeger aan kunnen toevoegen: "... en niets voor niets", er moet ondanks de integrale kostenvergoeding nog iets kunnen blijven van de onbaatzuchtige dienstbaarheid, waaraan de Leuvense jongedochters destijds op zo overtuigende wijze gestalte hebben gegeven.

BEKNOPT LEERBOEKJE

DER

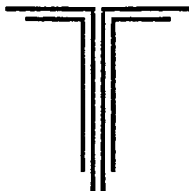
ZIEKENVERPLEGING

TEN GEBRUIKE VAN DE

LEERLING-ZIEKENVERPLEEGSTERS

IN HET

ST. IGNATIUS-ZIEKENHUIS

BREDA

1932

VOORWOORD BIJ DEN 1en DRUK

De jongere leerling-verpleegster ondervindt in den beginne vrij groote moeilijkheden om spoorwijs te worden in de handboeken der verpleegkunde, omdat zij geen hoofd- en bijzaken van elkaar weet te onderscheiden en het bosch niet ziet door al de boomen.

Om hieraan tegemoet te komen is dit boekje geschreven, alleen de fundamenteele begrippen der verplegingsleer vertolkend met het doel, slechts als inleiding te dienen voor verdere studie. Van U, eerste-jaarsleerlingen, verwacht ik dat ge aan het einde van uw studiejaar met den inhoud eenigszins vertrouwd zult zijn. Op dien grondslag zal het voor U dan gemakkelijk zijn verder te bouwen.

Zij, die dit boekje schreef, heeft uwe bezwaren meegeleefd en begrepen en het zal haar grootste voldoening zijn, als uwe studie er gemakkelijker en deugdelijker door wordt.

Breda, 31 juli 1922.
Feest van St. Ignatius.

Dr. J. A. Klein-Swormink.

Kinderafdeling 03

VOORWOORD BIJ DEN 2en DRUK

Tien jaren zijn verlopen sinds de eerste druk van dit boekje verscheen.

Eenige aanvulling is noodig gebleken ten gevolge van den gestadigen voortgang der wetenschap, die zijn gevolgen voor de verpleegkunde meebrengt.

Eenige instructie is ingevlochten, in verband met sommige tekortkomingen, die dikwijls bij onze leerlingverpleegsters worden aangetroffen, zoowel op menschkundig als op vakkundig

---

Heeft u een ASSA slot op uw fiets?

gebied, in verband tevens met de zorg, die vereischt wordt voor de voorkoming van ziekten, zoowel ten opzichte van zich zelven als van de patienten.

Moge dit boekje weer even doeltreffend zijn weg gaan als vroeger, als leidraad voor het eerste studiejaar.

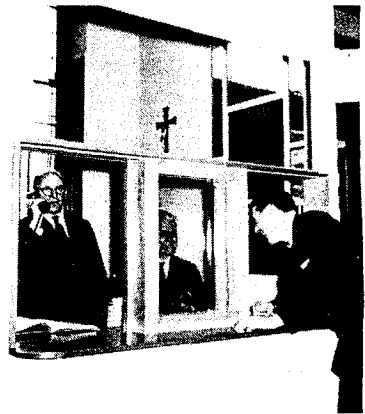
Het is wederom uitsluitend voor onze eigen leerlingen geschreven, het is dus niet in den handel, het heeft geen prijs en het draagt geen naam, want zij, die het schreef, zou zich voldoende beloofd achten, indien het aan het doel zou beantwoorden.

Breda, 1932.

Dr. J. A. Klein Swormink.

VOORWOORD BIJ DE 2e UITGAVE

Bij gelegenheid van den 2den druk van ons "Leerboekje" heb ik getracht hier en daar eenige veranderingen aan te brengen en enkele kleine uitbreidingen te geven, voornamelijk daar, waar bij den snelle vooruitgang der wetenschap in de laatste jaren, de behandeling der ziekten een andere wending heeft genomen. Het doel, waarvoor dit boekje geschreven werd - te dienen n.l. als een beknopte theoretische inleiding voor onze 1ste jaars leerlingen - mag niet worden voorbijgestreefd, maar daar het practisch gebleken is, dat de beginnelingen, bij het aanvaarden van haar nieuwen werkring, behoefte hebben aan verschillende practische wenken en dit bij persoonlijke opleiding zéér tijdroovend is voor onze hoofdverpleegsters, heb ik getracht enkele voorname punten samen te vatten in een afzonderlijke hoofdstuk. Ik hoop dan, dat onze pas beginnende leerlingen dit hoofdstuk over "het algemeen optreden der verpleegster" met aandacht zullen lezen en dat het voor haar een spoorslag ten goede moge zijn op den zoo pas nieuw ingeslagen weg.

Receptie

De schrijfster.

Breda, 2 Febr. 1932,
Maria Lichtmis.

En heeft u al een adequate oplossing gevonden die past in het evenwicht tussen kwaal en redelijkheid? (wat zou dat allemaal betekenen?)

Over het algemeen optreden der verpleegster

Het verplegen der zieken is de kunst om technische kennis te paren aan tact van optreden en medegevoel met de behoeften der zieken.

Waar U in den loop van Uw 3 studie jaren voldoende theoretische kennis wordt bijgebracht, is het niet minder noodzakelijk, dat ge U ook de noodige tact en handigheid eigen maakt om één in alle opzichten goede verpleegster te worden. Daarom moet de leerling-verpleegster trachten zich aan te passen aan nieuwe omstandigheden en omgeving. Zeer zeker moet een ervaren verpleegster alle handgrepen kennen, welke van haar geëischt mogen worden, maar het bestaat niet alleen daarin, dat zij handig een injectie kan geven, kan catheteriseren enz.... nee, er wordt meer gevraagd, wat van niet minder gewicht is.

Apotheek

De Zuster moet zich rekenschap geven van hare houding en toon tegenover hare zieken. Zij moet kalm en beslist zijn in haar optreden (niet humeurig), nauwkeurig observeeren en van geen sympathie of antipathie blijken geven, waar die soms mocht bestaan.

Stilzwijgendheid is een eerste deugd; het is onvergefelijk en niet goed te praten, wanneer ge de zaken uit het ziekenhuis bespreekt met wie ook. Ge moet U het vertrouwen, dat U geschonken wordt, waardig toonen; men moet kunnen rekenen op uwe stilzwijgendheid.

Let vooral op veel kleinigheden: door zacht te loopen, niet met de deuren te gooien, niet luidruchtig te zijn, te zingen, enz... Vermijdt alles wat de rust der zieken kan storen. Er mag niets aan uwe aandacht ontgaan en het is uw plicht het den patiënten in alle opzichten zoo aangenaam mogelijk te maken. Hiertoe kan uw eigen persoonlijkheid veel meewerken, zorgt voor eenvoudige, maar uiterst nette en zindelijke kleding.

Dikwijls en goed handen wasschen is van groot belang en zéér noodzakelijk. Helpt met een vriendelijk gezicht en vaste hand.

Een goede fiets is een ASSA slot waard!!

Houdt uwe collega's hoog en gedraagt U met het noodige respect tegenover uw hoofdverpleegster.

Weest in uw optreden beleefd, waar ge U ook bevindt, altijd oprecht en hebt den moed uwe tekortkomingen eerlijk te bekennen. Het werk dat ge doet, vernedert U nooit, het komt er niet op aan WAT ge doet, wel HOE ge het doet.

Tegenover de doctoren moet ge U zóó gedragen, dat ge vertrouwen en achting afdwingt. Zelfstandig handelend moogt ge nooit optreden, maar ge zijt den geneesheer in het uitvoeren van zijne bevelen stipte gehoorzaamheid verschuldigd.

Tegenover den patiënt moet ge steeds den medicus hoog houden. Tact, gezond verstand, veel plichtsbefef, geheele toewijding, eerlijkheid, oprechtheid en een innerlijke beschaving wijzen U den weg in alle omstandigheden.

KLEINE WENKEN VOOR DE PRAKTIJK

Temperatuur kan op verschillende wijzen worden opgenomen: per oksel, per rectum, per os (mond). De thermometer kan verschillend zijn van vorm en grootte. Voor opname in den mond (in sanatoria) heeft men een kleiner model nodig, dan b.v. voor okselopname. Bij alle temperatuuropnamen is de eisch, dat het kwikreservoir in de lichaamsholte geheel afgesloten wordt. De mond moet dus dicht blijven, de arm aangesloten, terwijl de thermometer, welke per rectum is aangelegd, tijdens de opname moet worden vastgehouden. Dit laatste is vooral noodig bij kinderen, ouden van dagen, ontoerekenbaren en bij patiënten die men verdenkt, dat zij moedwillig de temperatuur doen stijgen door den thermometer te wrijven.

Vóór het temperatuur opnemen vergewisse men zich, dat het kwik van den thermometer afgeslagen is en de thermometer goed droog is. De oksel behoort altijd eerst te worden uitgeveegd; hebt ge den thermometer onder den oksel gelegd, dan wordt de gebogen arm stevig tegen het lichaam aangedrukt en door de anderen arm ondersteund. Wanneer per rectum temperatuur wordt opgenomen, moet het onderste deel van den thermometer ingevet worden (vaseline). Na gebruik maakt men den thermometer schoon en zet dien in het daarvoor bestemde glas, gevuld met sublimaat, slappe lysol of carbol. De temperatuur behoort ge DIRECT na opname op de curve te noteeren. Dit geldt ook voor het aantal polsslagen.

Wanneer ge pols of ademhaling moet tellen, laat dan uw patiënt niet merken, waarmede gij begint; laat hem dus rustig en kalm blijven. Telt met uw horloge in de hand eerst b.v. tot 10, opdat ge zeker zijt den polsslag goed te voelen.

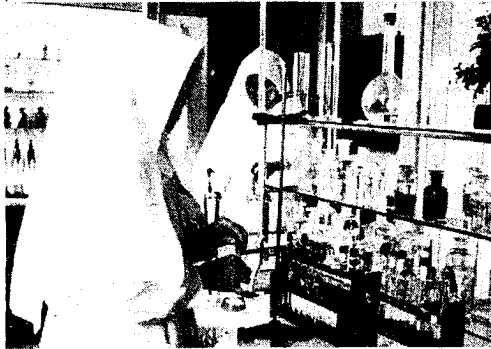

Telt dan $\frac{1}{4}$ of $\frac{1}{2}$ minuut en begint opnieuw. Vermenigvuldigt uw cijfer met 4 of 2 en noteert het eindcijfer.

Tot de veelvuldig voorkomende bezigheden in de ziekenhuizen behoort ook het geven van ondersteken, sloffen enz.

Bij iederen ondersteek behoort een deksel, want een ondersteek moogt ge nooit ongedekt verwijderen. Vóór ge uw patiënt van den ondersteek helpt, moet ge spons, water, waschlap, handdoek enz. gereed gezet hebben. De patiënt behoort door u zoodanig afgewassen te worden, dat bij het afdrogen de handdoek schoon blijft. Slordige zusters laten wel eens faeces aan den handdoek komen.

De pas beginnende leerling-verpleegster mag er wel op bedacht zijn, dat vele ziekten veroorzaakt worden door een levende smetstof en dat bij bepaalde ziekten deze levende smetstof uit het lichaam van den lijder wordt afgescheiden m.a.w. dat de patiënt besmettelijk is en een bron van gevaar kan zijn voor zijn omgeving en o.a. ook voor de verpleegster zelf.

Laboratorium

Onbekendheid met de ziektekiemen, een zekere onervarendheid, leveren hier dus praktische bezwaren.

Voor uwe verpleging is het dus van het grootste belang dat ge er op bedacht zijt, dat deze ziektekiemen zich kunnen bevinden in: urine, faeces, sputum, wondafscheiding enz.

Afgezien van de barakverpleging, welke U misschien later zal worden toevertrouwd en

waaraan nog grootere eischen zullen worden gesteld, waarover we thans nog niet zullen spreken, moet ge U, vanaf Uw eerste optreden de volgende punten tot een gewoonte trachten te maken:

1. Wascht en ontsmet zoo nodig uw handen dikwijls, zeker na het helpen van uw patiënten en vooral, immer en altijd vóórdat ge U aan tafel begeeft.
2. Denkt eraan, dat de neusademhaling het binnendringen van de ziektekiemen in de luchtwegen tegengaat en bukt U vooral nooit te veel over hoestende patiënten, of laat U bij het verbedden, wasschen, verschoonen, enz. niet door de patiënte aanhoesten.

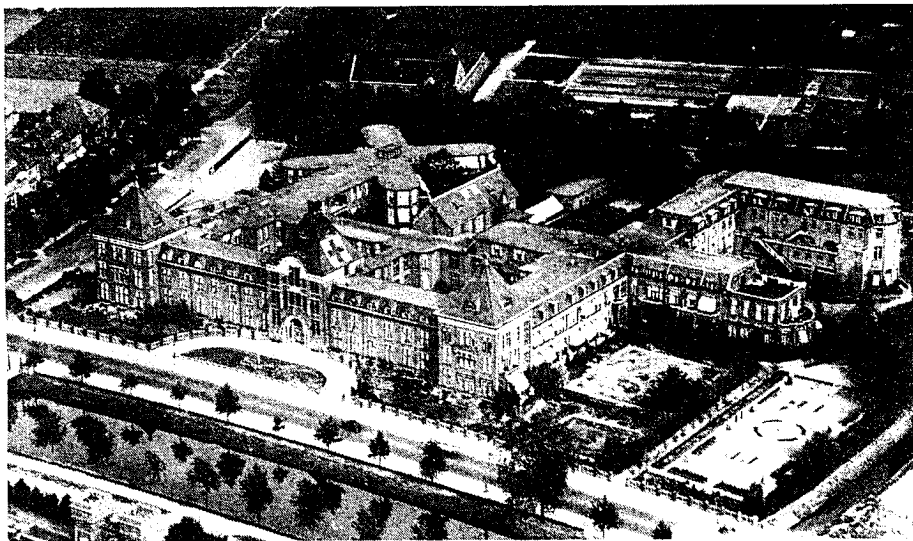
Dus een groot jubileumfeest op 19 november

3. Raakt niet noodeloos met uw handen vuil verband aan, maar gebruikt hiervoor altijd een pincet.
4. Zorgt voor goede ventilatie, vermijdt alle onnodige stofvorming en geeft sponzen, handdoeken enz. steeds ten gebruike aan éénzelfden patiënt.
5. Steekt nooit iets, b.v. een potlood, veiligheidsspel, in uw mond en geeft geen voorwerpen van patiënten ten gebruike aan anderen.
6. Begint ge gezond uw werk, zorgt dan door het nemen van voldoende rust en krachtige voeding gezond te blijven, want bedenkt wel, dat de vrije tijd U niet uitsluitend gegeven wordt tot het nemen van ontspanning, maar ook tot het nemen van de noodige rust.

WAAROM EEN NIEUW ZIEKENHUIS BOUWEN ALS HET OUDE NOG NIET IS AFGEBOUWD???

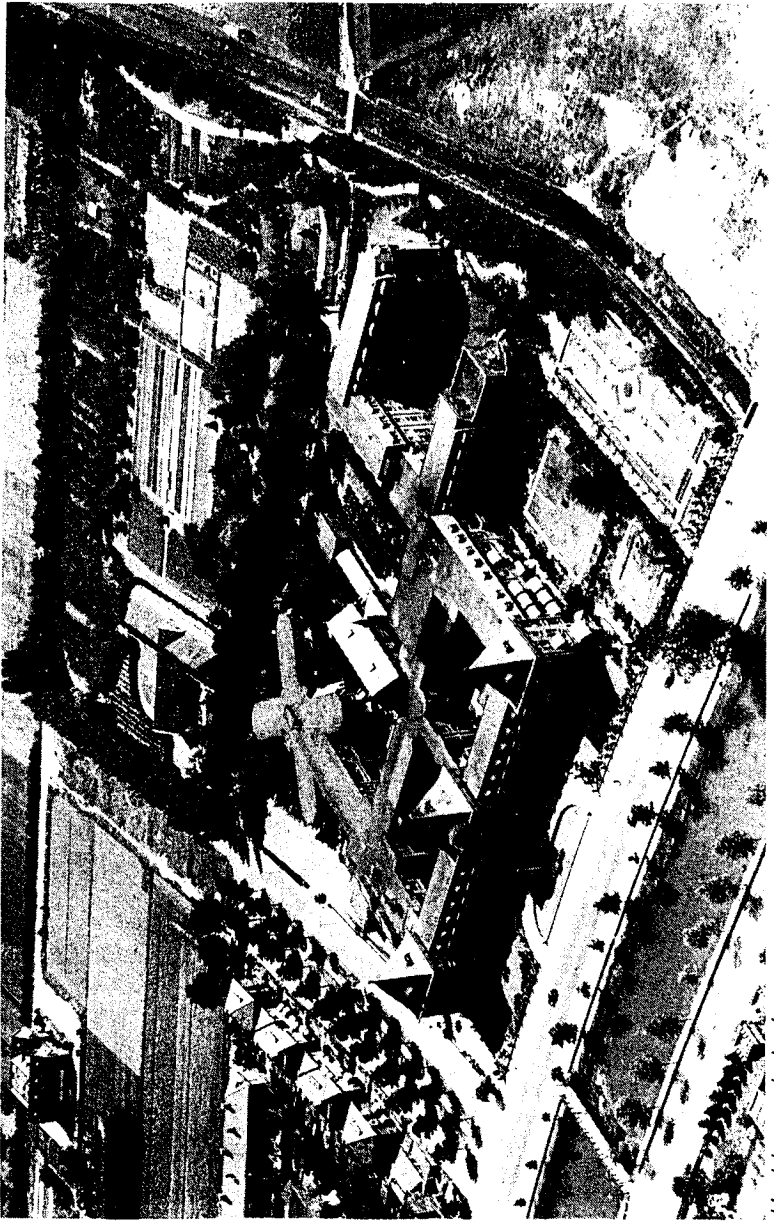

Uit: ZIEKENHUIZEN, organisatie en administratie door J.A. Valk, januari 1951
St. Ignatius ziekenhuis te Breda.

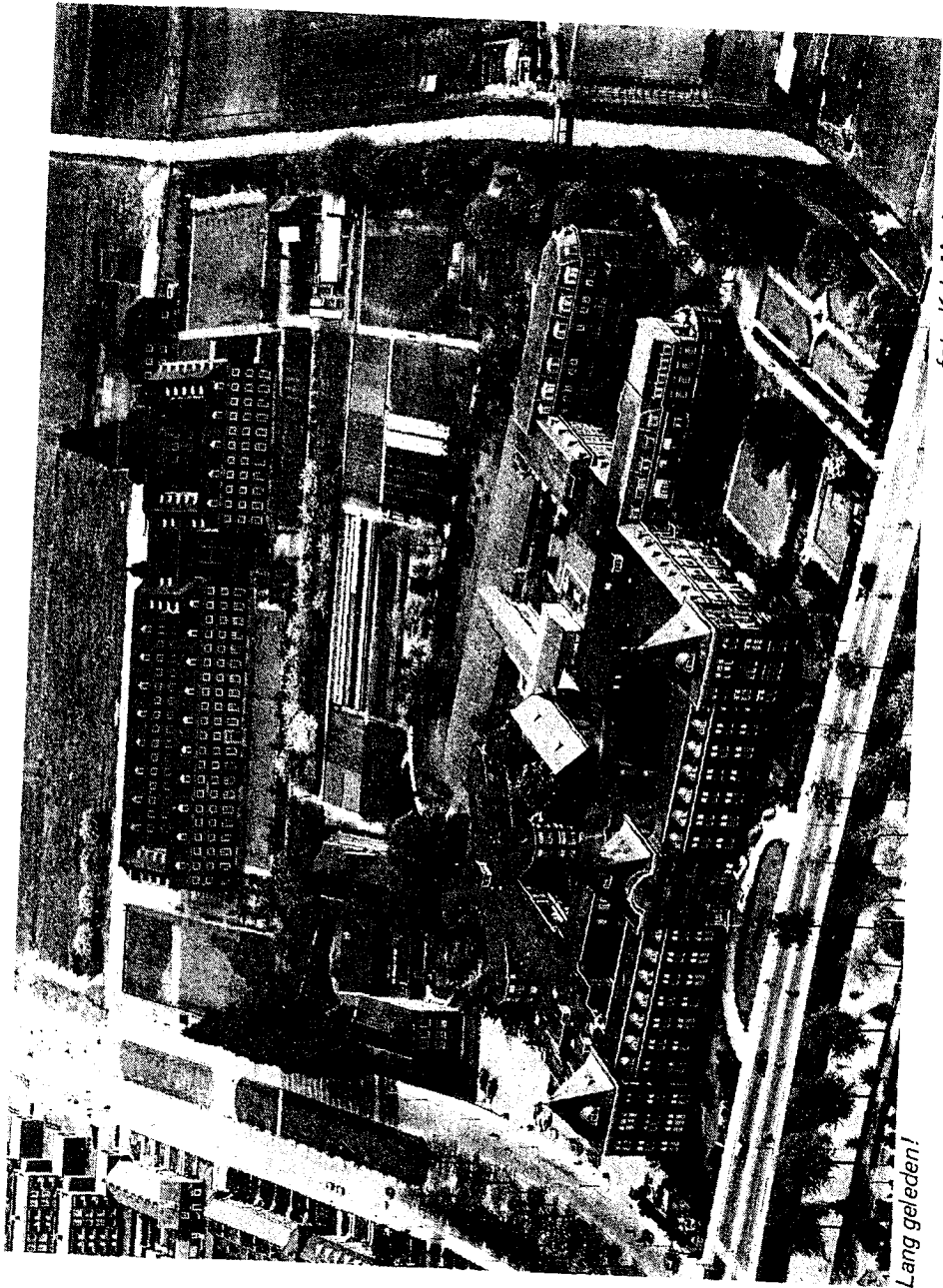
Het ziekenhuis is nog niet geheel afgebouwd. Op de kruispaviljoens en de overige platte daken moet nog een verdieping komen. Het gebouw linksboven in beeld is het infectiepaviljoen. Het hoge gebouw rechts in beeld is geheel personeelsgebouw (lekenverpleegsters).

Wat is er op de 323 ste dag van het jaar 1982? Feest!

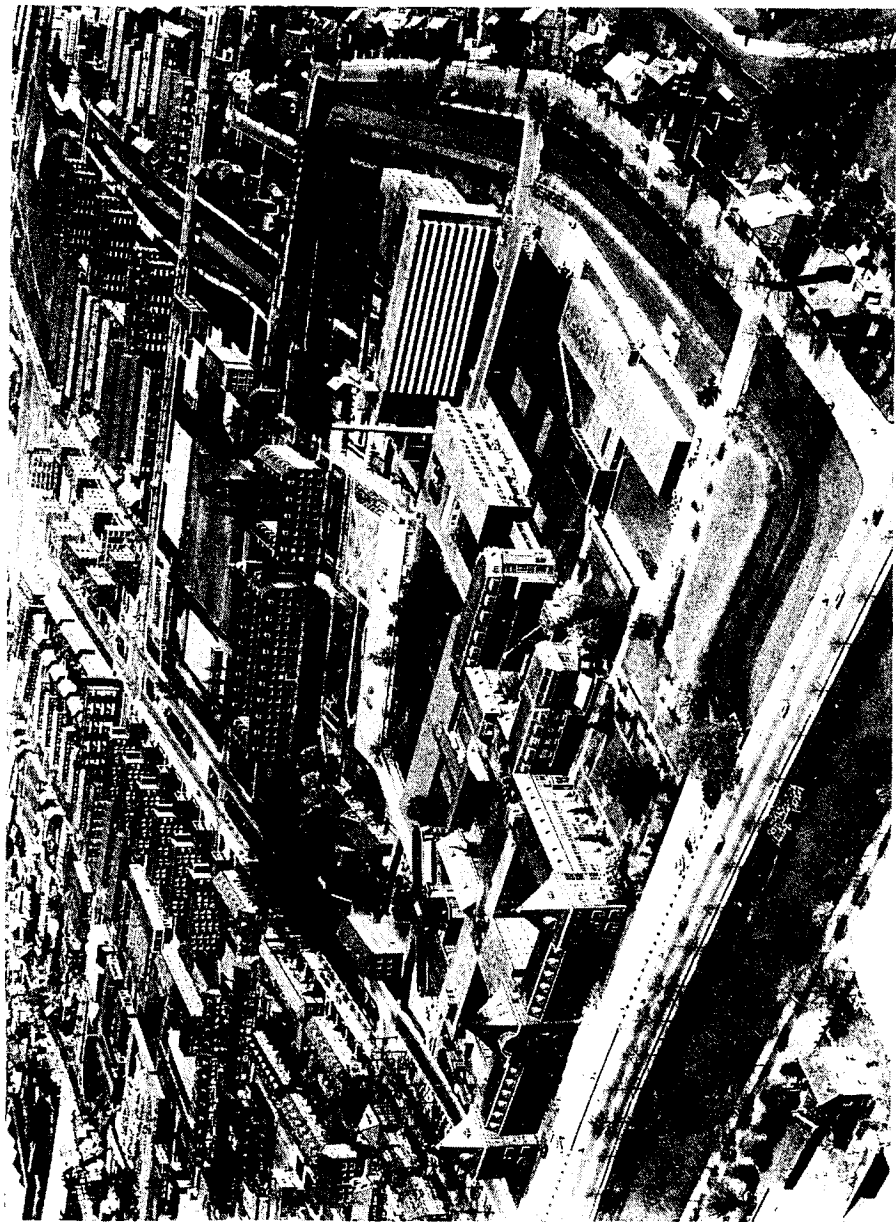

Heel lang geleden!

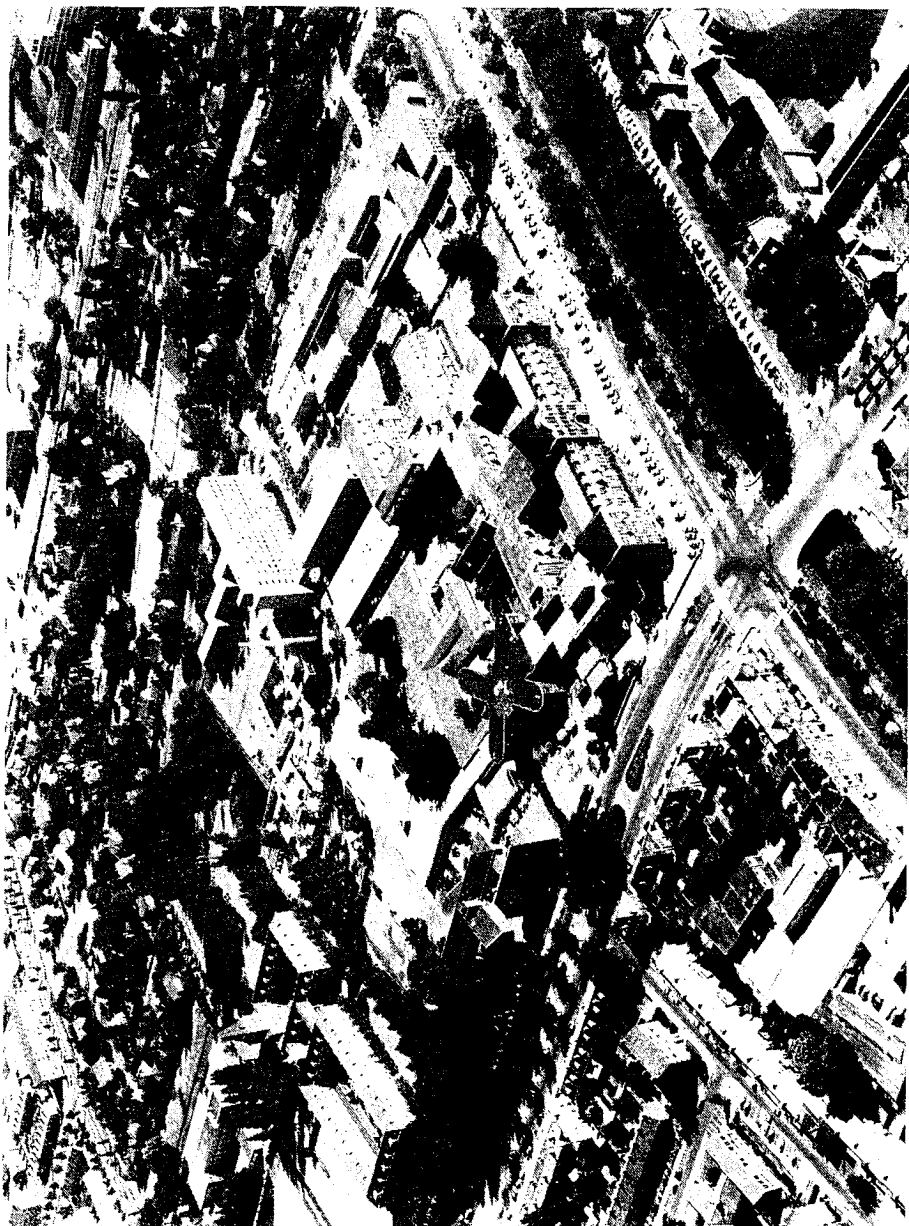
Larg gel'eden!

foto K. L. M. Aerocarto N. V.

Nog niet zo lang geleden!

foto K. L. M. Aerocarto N. V.

Redelijk recent (1976)

foto K.L.M. Aerocarto N.V.

Als jong meisje, ik ben intussen 74, kreeg ik een acute blinderdarm-ontsteking. Op zaterdagavond kwam een man met een wagentje op hoge wielen met een zeil erover met twee kijkgaatjes erin, mij ophalen. Op z'n dooie akkertje duwde hij het voort. 't Was een mooie zomeravond. De klant was toen nog koning, want wijlen dr. Karthaus zat op me te wachten.

Nou mensen, die operatie vergeet ik van m'n leven niet. Ik had als kind in één van die kleine buurtwinkeltjes, die je vroeger had, wel eens gehoord: "M'n buurvrouw moet onder 't mes" en dat klonk dan net of ze naar 't slachthuis moest in plaats van naar 't ziekenhuis. Dus ik kneep hem geweldig.

Toen ik gekapt en geschoren was, zei de dokter: "Nou krijg je een kapje op je neus en dan moet je diep zuchten" of zoiets. Ik nam een haal en wilde roepen: "Ik stik", maar niks hoor, ik lag al kassie zes.

Mensen wat heb ik daarna overgegeven, niks te drinken en doodstil liggen. Moet je nu komen, na twee dagen zijn ze in staat je de 100 m. te laten lopen.

Ook herinner ik mij een naast mij liggend patiënte. Ik weet niet meer waaraan ze geholpen was, maar één ding vergeet ik nooit.

De hoofdzuster kwam zeggen, dat ze over twee dagen naar huis mocht - ja, zo ging dat vroeger, toen had niemand een auto voor de deur of telefoon in huis - waarop de patiënte mopperend zei: "Net nou ik goed begin te eten en eens fijn uit kan rusten, moet ik naar huis".

Zei ik in m'n onschuld, want ik was nog zo groen als gras: "Ga je niet graag naar huis dan?"

"Och meske", zei ze, "thuis heb ik meer kinderen dan centen.

Ik heb gelukkig een goeie man en dat hij weinig verdient, daar kan hij ook niks aan doen.

Dan heeft m'n buurvrouw 't slechter getroffen met haar man, als zij bij haar moeder gaat klagen, dan zegt die moeder: "Wie z'n gat verbrandt, moet op de blaren zitten". "

Dat is nu wel even anders. Nou zitten ze niet meer op de blaren maar op de bijstand.

Mijn generatie heeft zoveel zien veranderen. Als wij vroeger vakantie hadden, dan gingen we met een heel stel buurkinderen naar de bossen. Een stapel boterhammen met suiker mee, goed voor de spieren, een fles water mee, goed voor de mieren en niet te vergeten hadden we de ruimte en frisse lucht. We pikten een knolletje van de boer en hadden daardoor toch vitamine.

Wat zeg ik, vitamine, dat woord daar had vroeger nog niemand van gehoord. Laat staan van calorieën en cholesterol. De hartdokters hebben allemaal hun bestaan te danken aan de uitvinders van de fricandellen, nasiballen, kroketten, mayonaise, chips of hoe 't ook mag heten. Ik kan me niet herinneren, dat er vroeger hier in Breda een internist of hartspecialist was. De huisdokter was manusje van alles.

Maar, en daar gaat 't eigenlijk om, ons ziekenhuis bestaat 60 jaar. Op naar de volgende 60 en naar ik hoop met voldoende personeel.

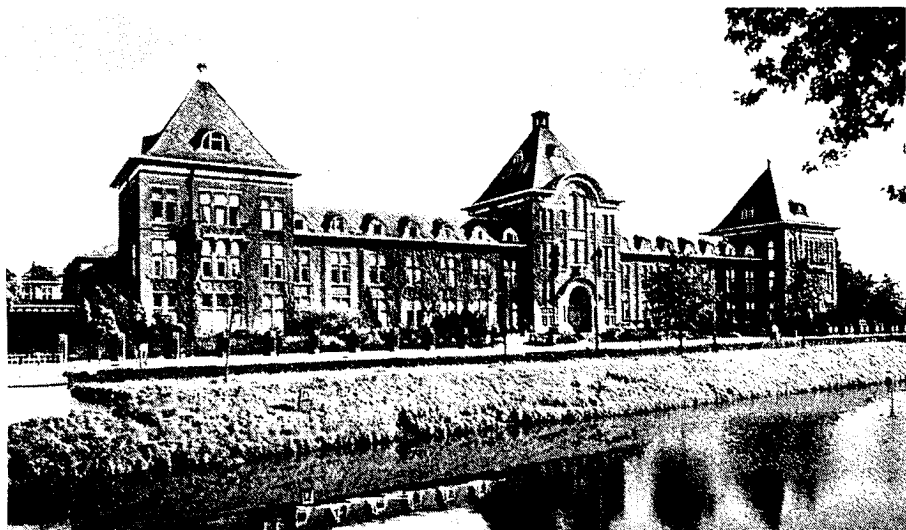
Ik weet wel, mevrouw Gardeniers, dat u zoiets van spreekstalmeester bent gemaakt en ook nog mag dienen als kop van jut en dat u 't niet alleen voor 't zeggen hebt. Maar Tilly, zo mag ik u toch wel noemen, 't verplegend personeel is zoveel waard, zou er ergens anders niet iets af kunnen? Wat ik u hierboven vroeg, geldt niet alleen voor ons ouderen, maar ook voor hen, die na ons komen.

Want wie ziek is, of van zijn oude dag geniet en geen goede verzorging heeft, is te beklagen.

En aan al die hoge ambtenaren die achter u staan en blijven, laat bij u allen over wathierboven is geschreven uw gedachten eens gaan.

Dan zullen alle mensen u loven, omdat u het zo goed hebt gedaan.

J.Keulaars,
oud-medewerkster.

±1955

(archief: N. van Well; repro afd.)

*De heer A. van Hooydonk, Janus voor de bekenden, een van de eerste portiers van het S.I.Z.
De oudere medewerkers van het ziekenhuis zullen nog wel weten, dat bij de Zijingang aan de Ignatiusstraat de garage en het fietsenhok stonden.
Dan kreeg men de hal en de draaideur en direkt daar voorbij zat links de portier.
Deze deed in die dagen ook allerlei karweitjes zoals het aanvegen van het plein, met de familie naar het mortuarium gaan om voor de overledene te bidden.
Soms assisteerde hij de zusters bij het afleggen van een patient.
Het salaris voor deze funktie was in 1939 fl. 10,- per week en een brood.*

Let op geen po meer in de wasmand

In deze Singel waar diverse malen wordt teruggekeken naar de periode die nu achter ons ligt, toch ook ruimte voor de toekomst.

Wij vinden het bijzonder prettig dat de sinds september bij ons behorende directeur-bouwzaken Hr. F. Donders zich bereid toonde een kennismakend artikel te schrijven.

In de dagen dat het ziekenhuis de herinneringen uit vervlogen tijden ophaalt, wordt inmiddels op diverse fronten gewerkt aan een nieuw te bouwen Ignatius Ziekenhuis.

Wij wensen Dhr. Donders erg veel succes en een prettige tijd in ons jubilerende Ignatius toe.

Red.

DIRECTEUR-BOUWZAKEN

Je vraagt je altijd af, of het nu een eer is om waar dan ook en voor wie dan ook iets te mogen schrijven. Of dat het een last is. Dit nog meer als gevraagd wordt iets over je verleden te zeggen.

Toch maar doen.

Waarom ben ik er nu. Op de eerste plaats voor de vervangende nieuwbouw van het Ignatiusziekenhuis. Om dat proces voor de organisatie in goede banen te leiden te houden. Om ervoor te zorgen dat de organisatie, die Ignatius zich in de toekomst voorstelt, relatief geruisloos in een nieuw ziekenhuis overstapt. Dan is ook de taak beëindigd. Dat zal dan wel een aantal jaren duren. Het ziekenhuis staat immers op de bouwprioriteitenlijst van het ministerie, nu berucht om zijn beddenreductie, gepland in 1986. We hopen dat dan de bouw begint.

Op de tweede plaats om nu al de organisatie die over moet gaan, mee te helpen naar die nieuwe situatie toe te groeien en daarvoor de passende maatregelen te treffen. Overigens voor beide taken in nauw overleg met de organisatie in daarvoor passende overlegstructuren.

De ruimte daarvoor is al gereserveerd, het gebruik daarvan wacht nog op het groene licht van de minister, waarmee op basis van het al geformuleerde programma van eisen begonnen mag worden aan de ontwikkeling van het schetsontwerp.

Waarom heb ik nu voor deze functie gekozen?

Dat is iets wat je je steeds afvraagt. Waarom heb ik dat gedaan? Waarom ben ik ingegaan op de vraag van het Ignatius-Ziekenhuis naar een directeur-bouwzaken.

Wel, van huis uit ben ik bouwkundig ingenieur, of architect als je dat zo noemen wil. Betrokken bij de nieuwbouw van een rotterdams ziekenhuis als projectleider, tot de bouw begon. Dus als ontwerper, als maker van de contract stukken voor de bouwuitvoering, als coördinator enz. in een tijd dat het nog wat anders ging, zonder al te veel inspraak van de gebruikers.

Dat viel me tegen. Ook bij een ander bureau, waar het werken aan de gezondheidszorg vooral zat in de sfeer van de psychiatrie en de zwakzinnigenzorg. Je merkte dat toch in veel gevallen de gebruiker niet helemaal kreeg wat hij wilde. Nu zal dat wel altijd het geval zijn (ook bij het toekomstige Ignatius-Ziekenhuis), maar het is niet altijd nodig.

Dat probleem, het verschil tussen opdrachtgever en opdrachtnemer, tussen gebruiker en ontwerper, had tot gevolg dat ik vond een betere plaats te kunnen vinden bij een organisatie-adviesbureau. Nee, dat niet, je trad dan op voor de opdrachtgever en was als het ware de vertaalsleutel tussen de organisatie die wilde bouwen en de architect en adviseurs.

Programmering en planbeoordeling van ziekenhuizen, research-laboratoria. Betrokken bij fusies in bank- en verzekeringswezen. vestigingsplaats-onderzoek, arbeidsmarkt, ingebruikneming gebouwen.

Een heel scala van werkzaamheden. Twee kanten van de inspraaktafel van het bouwen in de gezondheidszorg had ik toen gezien. De architectenkant en adviseurskant. Er bleven er nog twee over: de initiatiefnemerskant en de beoordelaarskant.

De eerste kans deed zich voor aan de kant van de beoordelaars. Tien jaar binnen het College voor ziekenhuisvoorzieningen, in een daarvoor vastgelegde procedure beoordelen van bouwplannen in allerlei stadia van ontwikkeling. Voor de minister, ziekenhuizen, psychiatrie, verpleeghuizen, zwakzinnigen-inrichtingen; alle intramurale gezondheidszorg.

En toen kwam bij het Ignatius-Ziekenhuis de vierde, laatste kant van de tafel vrij. Op mijn leeftijd, bouwprocessen duren lang, een laatste kans om in een niet onbelangrijke rol, directeur aan de kant van de initiatiefnemer, de organisatie zelf, te functioneren.

Niet alleen, maar met de hulp van die hele organisatie: van de lezers van dit stuk dus.

F. Donders
Directeur Bouwzaken.

PROGRAMMA

60 jaar S.I.Z.

Ter gelegenheid van het 60-jarig bestaan van ons ziekenhuis, nodigen wij U uit op vrijdag 19 november a.s. voor een gezellige feestavond.

Het programma ziet er als volgt uit:

19.45 uur *Opening*
door de Directie in de aula.

20.00 uur *"Cabaret"*
opgevoerd door de afdelingshoofden onder de titel:
VAN MATER DEI TOT.....!!!

21.00 uur *Begin van een geweldige feestavond*
met in de lounge het orkest:

"DE PANDOERA'S"

en in het restaurant de discotheek

"SEVENTY"

verder in beide zalen het optreden van blaaskapel

"DE DROELEN"

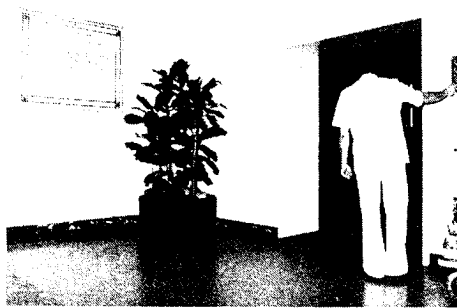
tevens bekendmaking van de Opperkolderspuitser '83 en zijn gevolg.

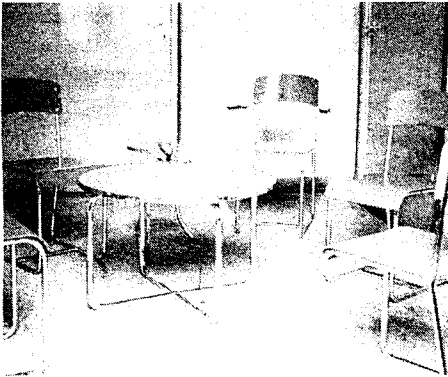
Tevens kunt U nog een optreden verwachten van het Spaanse dansduo: LOS DE MALAGA; die u een programma brengen, bestaande uit: Regionale-flamenco en Klassieke Spaanse Dansen.

Op deze avond zal *veilingmeester Ger Couvreur* twee werken van Dr. Mendelaar veilen, waarvan de opbrengst ten goede komt aan het rolstoel carnaval 1983.

De Directie en
het D.I.O. bestuur.

TOEN EN NU!!!

Wanneer wij op die dag feesten om het bestaan van het Ignatius-ziekenhuis te vieren realiseer je je, dat het niet om het bestaan van het gebouw gaat. Het is ook de bedoeling niet.

Het gaat ons allen dan om de continuïteit van mensen, die in al die jaren in het gebouw gewerkt hebben, waarvan onze groep nu juist werkt in dit ziekenhuis.

Het is niet goed vast te stellen, hoeveel patiënten in deze 60 jaar in ons huis behandeld werden en hoeveel mensen in het Ignatius ziekenhuis in al die tijd gewerkt hebben om die patiënten in hun wel en wee te helpen, te steunen, te troosten, te verplegen, te behandelen.

Wij weten ook niet hoeveel mensen in de loop van die jaren gewerkt hebben om dat verplegen en behandelen mogelijk te maken door te schilderen, te repareren, te bouwen, door de telefooncentrale te bemannen, door de administratie uit te voeren enzovoort, door leiding te geven aan deze - in 60 jaar - uitgegroeide organisatie.

Al deze inzet, goedwillendheid en capaciteiten optellende - voor zover dat mogelijk zou zijn - geeft grond tot vreugde die op 19 november 1982 omgezet en beleefd kan worden in en op een feestavond.

Wanneer je op die feestavond, je lekker voelt en beleeft hoe rijk wij met z'n allen zijn, dan is het niet zo gek aan mensen te denken waarvan velen ons ziekenhuis passeerden.....

Ja, jullie begrijpen het al.....

Steek wat extra in je zak om op die avond wat uit te geven - te schenken aan - te laten meedelen met die rijkdom door daarvan af te staan aan een groep mensen - die samengevat de "rolstoel-patiënten" heten.

Deze rolstoel-mede-mensen kunnen tegen Carnaval 1983 in de gelegenheid gesteld worden een gemeenschappelijk carnavalsfeest te beleven.

Er zullen op de avond van 19 november door Ger Couvreur, één der belangrijkste carnavalsgekken van Breda, twee prenten van ondergetekende met lijst en toebehoren geveild worden, reden te meer om ook giro- of Eurocheques met pasje niet te vergeten, wanneer je op 19 november 1982 feestganger bent.

Allé -doe mee- help mee om het Rolstoel-carnaval 1983 weer aan de rol te brengen.

Wij hopen op grote bijdragen, maar dat je ook voor het kleine bedankt zult worden, daar zorgt

Nus Mendelaar
voor!

---

*Ik begin een brief
"dag lieve schat"
en buig mijn hoofd
want ik heb spijt
nu ben ik je dus
voorgoed kwijt.
Heb ik je ooit gehad?
Ik elke man herken ik jou
wie het ook maar zij
ik vraag me af, zie jij
een vrouw
denk je dan ook aan mij?*

MvD.

In SINGEL 33 van de maand oktober werd een berichtje geplaatst over de vakantie-spreiding 1983.

Het betreft hier een advies van de stichting van de Arbeid over de bedrijfsvakantiespreiding 1983, waar het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid zich akkoord mee verklaarde.

Een attente SINGEL 33-lezer vergeleek deze adviezen met de door de scholen verstrekte begin- en einddata van de schoolvakanties 1983.

Hierin bleken verschillen te zitten. De adviezen zijn wel juist, maar behoeven niet opgevolgd te worden.

Het verdient dan ook aanbeveling zich voor de planning van de zomervakanties 1983 NIET te richten naar de SINGEL 33 publikatie maar de berichtgeving van de diverse scholen nauwlettend in de gaten te houden.

personeelszaken.

GESLAAGDEN

5 oktober 1982: Frans Leijnen afd. 16/17 AANTEKENING IC/CC.

Mej. J.L.M.de Graaf geslaagd voor de CURSUS DOCUMENTATIE, POST-EN ARCHIEFBEHEER EN ADMINISTRATIEVE ORGANISATIE.

De heer C.A.J. Poppelaars geslaagd voor de CURSUS SCHOONHOUDEN GEBOUWEN HOGER KADER.

De heer C.A.M. Heessels geslaagd voor de CURSUS ELECTROTECHNIEK.

De heer N.L. Kamst geslaagd voor de CURSUS SENIOR MEDISCH ADMINISTRATEUR.

Slapen geneest stress het best, dus welterusten allemaal

12 1/2 JARIG JUBILEUM
MEVR. F. VAN EYL (verpleegkundige anesthesie)

Op vrijdag 1 oktober j.l. herdacht Françoise van Eyl, verpleegkundige bij de anesthesie het feit dat ze 12½ jaar geleden in dienst trad van de St. Ignatius-Ziekenhuis (toen het Sint Ignatius-ziekenhuis).

In de koffiekamer van de operatiekamers werd met koffie en gebak, de jubilaris feestelijk in de bloemetjes en kadoos gezet. Dat de jubilaris blij was met deze mijlpaal was te zien. Dit ondanks de sombere verwachtingen aan het begin van dit jaar. Namens alle kollegaas uit het ziekenhuis van harte proficiat en veel sukses toegewenst de komende jaren.

Personeelszaken.

---

12 1/2 JARIG JUBILEUM
MEVR. M.W. VERHAGEN-VERHEYEN (m.w. schoonmaak)

Op woensdag 22 september werd het feit gevierd dat mevr. M.W.Verhagen, medewerkster schoonmaakdienst, 12½ jaar geleden in dienst trad van ons ziekenhuis.

Dit heugelijke feit werd gevierd onder een gezellig samenzijn met de collega's en leiding civiele dienst.

Personeelszaken.

REISKOSTENVERGOEDING PER 1 OKTOBER 1982

De bus- en treintarieven zijn m.i.v. 1 oktober 1982 verhoogd. Deze verhoging werkt ook door in de maandelijkse vergoeding van de reiskosten voor het woon-werkverkeer, alsmede in de vergoeding van de kosten voor het "bezoek ouderlijke woning". De verhoging ligt tussen de f 3,- en de f 8,- per maand afhankelijk van de afstand.

De medewerkers, die momenteel f 75,- ontvangen zullen van deze verhoging (nog) niets merken omdat dit reeds een maximum bedrag is. Mogelijk per 1 januari 1983 zal dit maximum bedrag worden opgetrokken.

Personeelszaken.

Zeg, hoe zal het dit jaar met de St. Nicolaas-kadobon gaan?

REAKTIE OP ENGELSE WEGWERPWOEDE

De reactie vanuit ons ziekenhuis op het stukje: "Voor u gelezen" in de vorige Singel 33 heeft niet lang op zich laten wachten.

Vanuit de Centrale Sterilisatie wordt gemeld, dat door de wasserij eens in de zoveel weken (meestal 6) een bak met metaalwaren, afkomstig vanuit de ziekenhuiswas, wordt ingeleverd. Al het denkbare wordt in de was aangetroffen: veel waskommen (soms 10!) per dag, urinalen en natuurlijk instrumenten). Zo werd op 9 september j.l. in ons huis afgeleverd:

- 30 doekenklemmen (van OK, poliklinische OK, etc.)
- 3 scharen
- 2 prepareerschaartjes
- 2 kleine anatomische pincetten
- 3 anatomische pincetten
- 3 kochers
- 2 plastische kochers
- 1 slangenklem

Voorwaar, op jaarbasis, ook een hele ijzerwinkel.

In overleg met Zr. Pladet van de CSA is besloten, aan datgene wat uit de was te voorschijn komt, meer ruchtbaarheid te geven, evenuteel door middel van een tentoonstelling van de gevonden dingen.

In Singel 33 zult u regelmatig verslag aantreffen van deze "oogst". Wel lijkt het ons duidelijk, dat het Engelse probleem ook in ons ziekenhuis een probleem is, en bij iets meer aandacht van ons allen kan leiden tot besparingen!

A. Stuurman,
apotheker.

Gepensioneerdemiddag 17 december!

HIEP - HIEP - HIEP, 12½ JAAR BIEB.....edoch.....

Bij gelegenheid van het feit dat wij met onze patiënten-bibliotheek 12½ jaar bezig zijn en gelukkig bezig zijn, getuige de drukke uitleen week-in, week-uit op alle afdelingen, kom ik nog eens terug op de noodkreet die ik verleden jaar in SINGEL 33 heb "mogen" slaken omtrent de boeken die o.a. door verpleegkundigen meegenomen, maar niet teruggebracht worden.

Er zijn honderden en honderden bibliotheekboeken zoek. Die oproep heeft toen tot enig doch niet voldoende resultaat geleid. Er zijn boeken teruggekomen, we waren o zo blij. Het zijn n.l. de beste schrijvers die verwijnen, de duurste boeken en de graag gelezen boeken die veel aftrek hebben. Konsalik, Wolkers, Maarten 't Hart, Carmiggelt, noem maar op. Nu nogmaals en ik vraag er de hulp van Sint Antonius, de heilige die het zo goed weet te vinden: zoek uw kasten na, lieve mensen en breng de bibliotheekboeken terug, terwille van de patiënten die wij er weer gelukkig mee maken. Het zou onze grootste voldoening zijn.

E.J.E.van der Made-Deschepper.
Patiëntenbibliotheek.

VAN: BEDRIJFSGEZONDHEIDSZORG
AAN: ALLE MEDEWERKENDEN

G r i e p - v a c c i n a t i e

Zoals gebruikelijk bestaat ook dit jaar weer de mogelijkheid zich tegen influenza te laten inenten.

Wie van de geboden gelegenheid gebruik wenst te maken, kan deze vaccinatie krijgen bij de Bedrijfsgezondheidszorg op

WOENSDAGMIDDAG 3 NOVEMBER VAN 13.00 - 15.00 UUR

en
MAANDAGMIDDAG 8 NOVEMBER VAN 13.00 - 15.00 UUR.

Degenen die gevoelig zijn voor kippeneiwit of kippeveren, worden niet gevaccineerd.

A.M.P.M.van der Ven,
bedrijfsarts

Zelden zo blij met mijn salarisstrook geweest.

6 oktober 1982

L.S.,

Hierbij delen wij u mede, dat vrijdag 8 oktober aanstaande het röntgenloket en de patiëntenwachtruimte verplaatst zullen worden naar de hal van de voormalige hoofdingang aan de Wilhelminasingel.

Het telefoonnummer blijft: 2318.

Een en ander zal geen gevolgen hebben voor de organisatie.

DIREKTIEMEDELING

28 september 1982

L.S.,

De directie is de laatste weken regelmatig geconfronteerd met verontrustende berichten over diefstal van rijwielen uit de fietsenstalling van de personeelsflat.

De directie heeft in het kader van het project beveiliging en bewaking aan de leiding van de Civiele Dienst verzocht naar wegen te zoeken om ook aan dit probleem het hoofd te kunnen bieden. Inpassing in het bovengenoemde project bleek, zowel in tijd als met betrekking tot de financiering, niet haalbaar.

In eerste instantie geeft de directie aan gebruikers van de fietsenstalling in overweging om, gelet op ieders eigen verantwoordelijkheid (de directie c.q. SIZ is niet aansprakelijk voor persoonlijke bezittingen), te zoeken naar middelen om tot een optimale beveiliging van hun rijwiel te komen (bijvoorbeeld Assa-veiligheidsslot, goede afsluitketting met gehard slot).

Intussen blijft de directie samen met de leiding van de Civiele Dienst zoeken naar een wellicht meer adequate oplossing, die past in een evenwicht tussen kwaal en redelijkheid.

Met vriendelijke groet,

drs. A.J.L.M. Mallens,
directeur-econoom.

Sparen, sparen, kapitaal vergaren

MEDEDELING BETREFFENDE HET SUPPLEMENT CAO ZIEKENHUISWEZEN

Van de NZR te Utrecht bereikte ons het bericht dat in de tekst van het begin september jl. aan u toegestuurde supplement Cao Ziekenhuiswezen over de periode 1-7-1982 tot 1-11-1982 op pagina 16 in de toelichting abusievelijk de laatste zin is weggevallen. Deze luidt:

Ter toelichting op ad G. zij vermeld: Partijen bij deze Cao hebben de Cao het karakter van een standaard-regeling gegeven.

De voorheen op deze pagina als laatste vermelde zin "Dit neemt, enz." was bij de nieuwe Cao per 1-7-1982 vervallen.

personeelszaken

MEDEDELING OVER HET BEDRIJFSSPAREN

Van de RABO bank ontvingen wij bericht dat als gevolg van de ontwikkelingen van het rentepeil op de geld- en kapitaalmarkt, zij de bij de RABO BANK NEDERLAND aangesloten banken geadviseerd hebben de rente voor spaartegoeden in het kader van premiespaarregelingen met ingang van 1 oktober 1982 te verlagen en te brengen op 8% (was 8½%).

personeelszaken

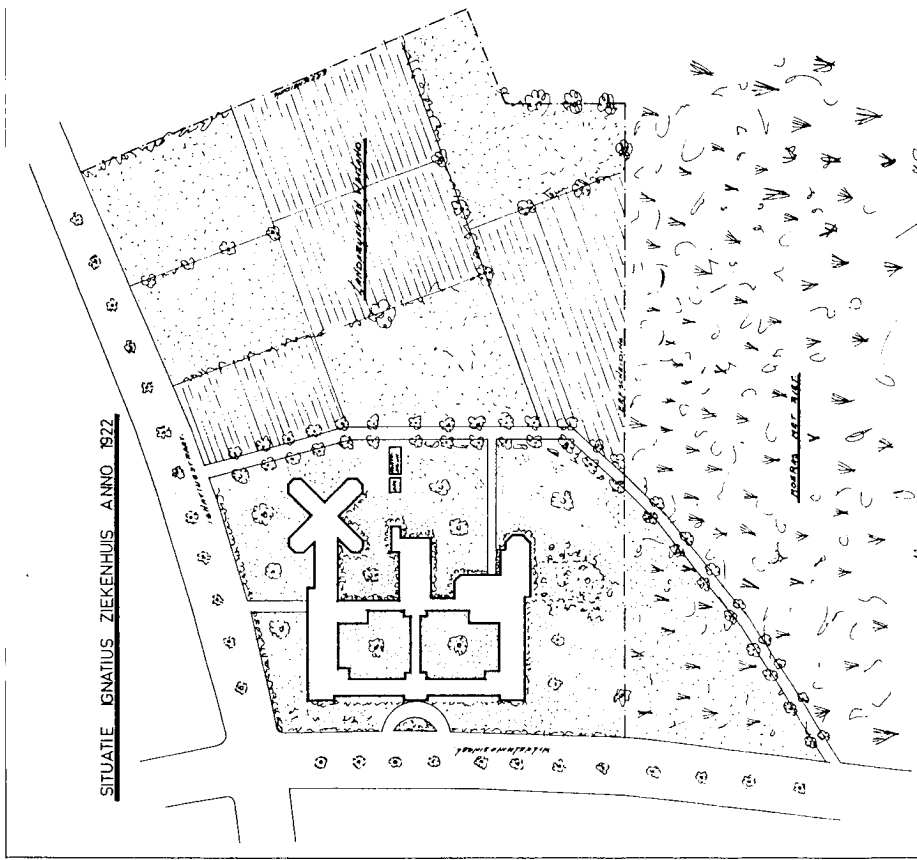
GEPENSIONEERDENMIDDAG 1982

Zoals ieder jaar wordt ook dit jaar weer een middag georganiseerd waarbij oud-medewerkenden worden uitgenodigd. De zogeheten "gepensioneerdemiddag". Deze middag zal plaatsvinden op VRIJDAG 17 DECEMBER a.s. Tijdens het aperitief willen wij aan diegenen die hier belangstelling voor hebben de gelegenheid bieden om tesamen met de gepensioneerden een borreltje te drinken. Dan kunt U weer eens fijn oude herinneringen ophalen. Indien U hiervoor belangstelling hebt neemt u dan KONTAKT OP MET UW HOOFD VAN DIENST. Dit moet U doen vóór 16 november a.s.

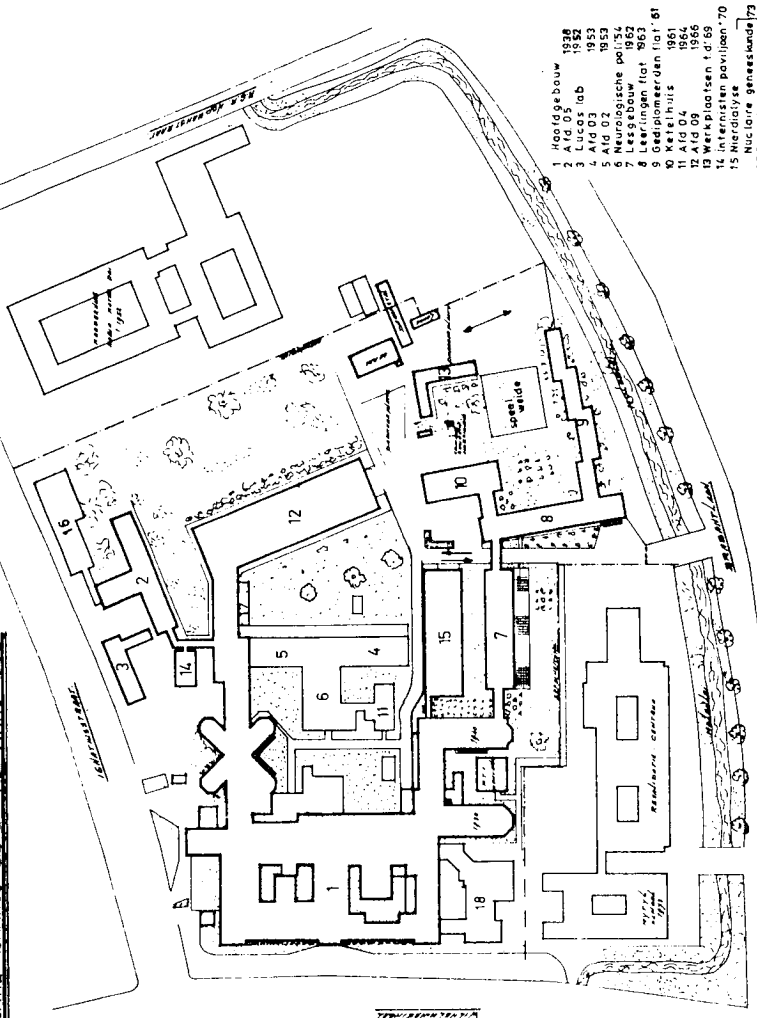
personeelszaken

SITUATIE IGNIATIUS ZIEKENHUIS ANNO 1922

SITUATIE IGNATIUS-ZIEKENHUIS ANNO 1982

- 1 Kerkgebouw 1928
- 2 Afd 01 1952
- 3 Lucas lab 1952
- 4 Afd 03 1953
- 5 Afd 02 1953
- 6 Kerkgebouw parochie 1962
- 7 Kerkgebouw 1962
- 8 Leeringen flat 1963
- 9 Gediplomeerden flat '61 1961
- 10 Kerkgebouw 1961
- 11 Afd 04 1966
- 12 Afd 09 1966
- 13 Werkplaatsen 1 of 69 1969
- 14 Internisten paviljoen '70 1970
- 15 Nucleaire geneeskunde paviljoen '73 1973
- 16 Kerkgebouw 1975
- 17 Kerkgebouw 1975
- 18 Intrinsbouw 1981

J. van der Vliet

UITSLAG DIO-VAKANTIEFOTOWEDSTRIJD 1982

Door een deskundige DIO-jury, bestaande uit de heren Kees Brinkman en Joop Mutsaers, zijn de nummers 1, 2, en 3 gekozen, uit een totaal van 9 inzendingen. Als *nummer 1* rolde uit de bus de foto "Kinderen" van Christ Termohlen; instrumentmakerij.

Als *nummer 2* rolde uit de bus de foto "Vakantie?, Vakantiewerk!!!" van Anton Joosen; Schoonmaakdienst

Als *nummer 3* rolde uit de bus de foto "Ik hoor je wel, maar ik zie je niet" van José Leclercq uit Teteringen.

De andere zes inzendingen zijn alle bekroond met een eervolle vermelding.

Op pagina 52 en 53 kunt u deze foto's bewonderen.

Jury Dio-vakantiefoto-wedstrijd

"KINDEREN"

1e prijs: Christ Termohlen, Med. Techn. afd.

"VAKANTIE? VAKANTIEWERK!!!"

2e prijs: Anton Joosen; Schoonmaakdienst

"IK HOOR JE WEL MAAR ZIE JE NIET!"

3e prijs: José Leclercq

DIREKTIEMEDELING

L.S.,

Verslagen namen wij kennis van het totaal onverwachte overlijden van de heer

D.A.J.M. URLINGS, internist,

die van 1945 tot 1981 staflid was in ons ziekenhuis.

Dankbaar denken wij terug aan een ervaren geneesheer, die voor velen een inspirerend leermeester, een Hippocratisch collega en bovenal een fascinerend en origineel denkend vriend geweest is.

Namens bestuur en directie,

F.A.C.M. Mol,
directeur-geneesheer.

IN MEMORIAM DR. G.URLINGS

Gustaaf Urlings werd op 4 juli 1915 te Heerlen geboren. Zijn eerste levensjaren speelden zich af te Heerlen in een beschermende elitaire Limburgs-Franse sfeer, waar bij zowel zijn vader als zijn moeder hun enige zoon een levensstijl bijbrachten, die hem later tot zo'n markante verschijning maakte.

Zijn buitengewoon heldere geest en ongewone imprintings-gave maakten het studeren tot een feest, Urlings was bijzonder leergierig.

Alhoewel de wijze waarop de student Urlings zijn kennis vergaarde de buitenstaanders, (men trof hem niet zelden aan tussen meerdere door hem gelijktijdig gelezen boeken), wat vreemd voorkwam, verstond Urlings als geen ander de kunst de verschillende thema's tot een boeiend klinisch verhaal te bundelen!

Als student etaleerde hij een zekere Bourgondische stijl van leven. In de jaren kort voor de tweede wereldoorlog gonsde het in de studentenvereniging "Veritas" van de sterke Urlings-verhalen. Nooit heeft echter zijn studie onder de geneugten van het studentzijn geleden. Integendeel onder zijn collega co-assistenten viel hij op door zijn onbevangen gedrag.

Het was dan ook géén wonder dat de jonge Urlings tijdens zijn werkzaamheden als co-assistent aan de chirurgische universiteitskliniek van het Stads- en Academisch Ziekenhuis te Utrecht door de toenmalige legendarische Prof. Lameris benoemd werd tot chef co-assistent, een onderscheiding voor hen die op jeugdige leeftijd reeds blijk hadden gegeven van een uitzonderlijke kennis van de algemene heelkunde.

Alhoewel Urlings uiteindelijk koos voor het specialisme interne geneeskunde zou later blijken dat dit chef-co-assistentschap in de chirurgie te Utrecht, bepalend zou zijn voor zijn houding tegenover chirurgen die aan de Utrechtse Universiteitskliniek hun opleiding hadden genoten.

Dok de psychiatrie liet hem niet onberoerd. De grote Utrechtse psychiater Prof. Rümke maakte een diepe indruk op hem. Jaren later zou Urlings zelf, aan het ziekbed van vele patienten docerend, de uitspraken van deze beroemde psychiater citeren bij het verklaren van hun ziektebeelden!

Zijn eerste opleidingsjaren tot internist bracht hij door als leerling van de Maastrichtse medische patriarch Mendes de Leon. Na een betrekkelijk korte opleidingsperiode bij Dr. René Jansen te Roermond, bereikte hij tenslotte in de oorlogsjaren Amsterdam, waar hij in het Wilhelmina Gasthuis een leerling werd van Prof. Formijne!

In het amphitheater van deze beroemde kliniek volgde hij de glasheldere colleges van Prof. Borst, Prof. Formijne, Prof. Biemond e.a. Hier maakte hij zich de voordrachtvorm eigen die hem later in Breda zo kenmerkte tijdens enthousiaste medische betogen.

Op 1 januari 1946 werd Urlings mede op voordracht van de toenmalige bisschop Mgr. Hopmans benoemd tot internist aan het Sint Ignatius-ziekenhuis te Breda.

In korte tijd kregen zijn klinische demonstraties voor huisartsen, co-assistenten en assistenten grote bekendheid in Breda en omstreken.

Nog herinneren de ouderen onder ons zich Circus Urlings, bekend door zijn vele klinische demonstratie-avonden. Ontelbaren leidde hij op, ontelbaren zijn hem heden ten dage nog dankbaar voor zijn heldere uiteenzettingen!

Helaas het leven van de hedendaagse specialist gaat steeds meer gelijkenis vertonen met het leven van een vlinder!

Gedurende meer dan dertig jaren verblijven wij in ons opleidingscocon, dan is het ons vergund om gedurende 25 jaar wijd de vleugels te spreiden en werken wij om de woorden van Urlings te bezigen, "on top", benijd door velen om onze schijnbaar "hoge vluchten". Na die tijd zweven wij uit om tenslotte op vijftenzestigjarige leeftijd onder te duiken in de anonimiteit.

Vele dankbare oud-patienten, oud-leerlingen, jonge collega's en zijn vertrouwde verpleegkundige medewerksters en medewerkers namen ruim een jaar geleden afscheid van deze grote clinicus! Velen was hij tot steun geweest in moeilijke momenten. Niemand deed ooit vergeefs een beroep op hem. Men gunde hem van harte zijn welverdiende rust.

Toch bleek al spoedig dat Urlings geen afscheid had kunnen nemen van zijn kliniek. Het recente verleden liet hem niet los. De kliniek was zijn leven.

Ook verontrustten hem de stormachtige gebeurtenissen van de laatste jaren die knaagden aan de imago van de medisch specialist! In lange gesprekken uitte hij zijn bezorgdheid over deze gang van zaken.

Mogelijk is dit korte doch intens stille verdriet van deze eens zo toegewijde medicus een van de oorzaken geworden van zijn volkomen plotselinge overlijden.

Onthutst keken wij toe, toen wij er ondanks toepassing van de modernste medische technieken met zijn allen niet in slaagden zijn levensgeesten op te wekken.

Op die zonnige september middag speelde in onze gedachten de uitspraak van de door Urlings zo bewonderde Prof. Rümke: "Hij die de hoogste treden van het geluk wil bestijgen, moet eerst de treden van de diepste ellende afdalen!"

Moge het Gustave Urlings gegeven zijn thans de hoogste treden te bestijgen van het geluk, dat hij door zijn medische inzet ten volle heeft verdiend.

Dat wordt hem gegund door al zijn oud-medewerkers, oud-assistenten, oud co-assistenten en bewonderaars!

Moge hij rusten in vrede.

F.Mol, directeur geneesheer
Dr A.M.Karthaus, chirurg.

PERSONEELSVVERENIGING

van het Ignatius-Ziekenhuis,

Door Inspanning Ontspanning

VERSLAG LEDENVERGADERING 17-9-1982

Aanwezig: 9 bestuursleden
15 leden

OPENING door de voorzitter Kees Brinkman. Hij heet alle aanwezigen welkom. Dit is de eerste keer dat er een extra ledenvergadering uitgeschreven is, en wel door leden vanuit de vorige jaarvergadering. Deze mensen zijn niet aanwezig, wat wel jammer is natuurlijk. Het gaat voornamelijk over de activiteiten van 1983.

Er rijst een vraag waar de agenda is van deze avond, maar de leden hebben deze vergadering gewild, dus moeten zij kontakt opnemen met het bestuur en niet andersom.

Roger Melaer neemt hierover het woord en zegt dat het alleen maar gaat om de activiteiten van 1982 en 1983.

TERUGBLIK 1982 MET FINANCIEEL VERSLAG:

- januari: ledenvergadering
- februari: carnaval - het eerste jaar met andere instanties was erg leuk. Er waren toch veel D.I.O. leden aanwezig. Financieel was het ook goed, dus in 1983 carnaval.
- juni: fietsenrally 1982, zeer geslaagd. Er waren vele aanwezigen. In 1983 dus een fietsenrally.
- september: zeskamp, druk van toeschouwers, 's avonds minder druk. Er waren genoeg ploegen, dus de zeskamp in 1983 gaat door.
- oktober: bingo. Door de geringe opkomst is er verlies geleden. In 1983 maar één bingo in oktober, met mooie prijzen.
- november 1983: 15 jaar bestaan D.I.O.

Wil de echte bäck nu opstaan.

Dit zal in de jaarvergadering van jan. 1983 besproken worden, misschien weer een weekprogramma opstellen. Suggesties in Singel plaatsen.

december: St.Nicolaas, er waren ongeveer 50 kinderen. Dit gaat in 1983 weer door, daar het ieder jaar erg leuk is.

Er zijn nog drie maanden open. Kees Brinkman vraagt of iemand suggesties heeft, maar dan wel één persoon tegelijk aan het woord.

- Dhr. Lambregts : excursies - cursus van iets
- Piet Eelants : filmmaand - disco - drive-in avond
- Tiny Meyvis : fondue-avond, verder geen activiteiten
- Ad Brouwers : dansavond
- Toon Vissers : kinder zeskampspelen
- Elvira Roeloffs: tentoonstelling van hobby's thuis
fietsenrally met country en western
- Fred Dekkers : Martin Brozius voor de kinderen
- Jan Lambers : Sportdag
- Henk Fernald : Zuidamerikaanse avond - nostalgische avond

PAUZE

RONDVRAAG:

Kees Brinkman had gevraagd om schriftelijk de vragen in te dienen.

- Dhr.de Bruin: waarom de fotoclub niet meer actief is.
Deze bestaat nog wel volgens Rinus Wijnings, alleen is er weinig belangstelling. Als er mensen zijn, is Rinus ook aanwezig. Er worden nu nog alleen zwart-wit foto's ontwikkeld, bij aanwezigheid van 6 personen: kleurenfoto's.
- Dhr.Meyvis: Of de barbecue's niet voor niets gebruikt kunnen worden? Dit kan wel, maar dan wel schoongemaakt terug brengen en ook f 100,- borgsom betalen. Deze wel tijdig bestellen, en het geldt alleen maar voor leden van D10.
- Fred Dekkers: Waarom alleen vergadering op vrijdag en niet op een andere avond? Als er animo is voor een andere avond, dan kan dat, anders maakt het bestuur de dag uit.
- Jan Nelemans heeft een vraag hoe de aankleding van groep en joker is beoordeeld op de zeskamp. Deze is in onze ogen goed beoordeeld, misschien volgend jaar het reglement goed opstellen hoe of wat.
Dan is er ook nog een vraag over de introducee's.
Alle leden mogen één introducee mee brengen.

Worden de hoofden gestoord? Nee, het is maar cabaret

Dan neemt Alex Lambers nog even het woord, daar hij weer een mededeling heeft over de consumptieprijzen. Hij wil deze graag verhogen en wel:

bier en limonade	f 1,00
andere dranken	- 1,25

Dit is nu met algemene stemmen goedgekeurd.
Alex proficiat hiermee.

Kees Brinkman dankt iedereen voor zijn aanwezigheid en wenst allen wel thuis.

Secretaresse D.I.O.

OPROEP

Op 17 augustus jl. werd mijn man, de heer V.d. Pas, op de la Reyweg aangereden door een Mercedes. Mijn man reed in een witte Volkswagen-bus.

Een verpleegster van het Ignatius ziekenhuis die passeerde heeft mijn man eerste hulp verleend en erg goed geholpen.

Graag willen wij met deze verpleegster in contact komen.

Zou zij zich willen melden s.v.p..

Ons telefoonnummer is 146794 in Breda.

Met hartelijke dank,
mevr. van de Pas.

---

*Woorden sterven weg
in een ruimte kil en leeg
ik zou willen schreeuwen
maar het geeft geen pas
waardig zal er tenslotte afscheid
moeten worden genomen.
Zwijgend help ik je in je jas
"bedankt" is het laatste woord wat je zegt
stilletjes trek je de voordeur achter je dicht
woorden blijven steken, de eerste traan
ik huil.....*

MvD.

Dio vergadering, 20.10 uur is 1 bestuur plus 2 leden

WIST U DAT.....

- Dit een feestelijke maand wordt in donkere dagen
- We op vrijdag 19 november het feest vieren van 60 jaar SIZ
- U ook van harte welkom bent die avond
- Als u dit niet wist, u ook geen loonstrookje heeft gehad
- We veel verwachten van het hoofden cabaret
- Op de feestavond muziek is voor elk wat wils
- Op deze avond Ger Couvreur te zien zal zijn als veilingmeester
- De opbrengst van de veiling ten goede komt aan het rolstoel carnaval 1983
- Volgens de Bredaose letterkundige het niet moet zijn ur maar tur
- Dus het motto wordt "Ga tur maor aon staon"
- Het grote kolderspuitersbal zal plaats vinden op 4 februari 1983
- Dan de lounge weerhet decor zal zijn van een geweldig carnavalsfeest
- Het zover nog niet is, we eerst Sinterklaas nog op bezoek krijgen
- Hij voor de kinderen van het personeel komt op zondag 28 nov. in de aula.
- Hij met zich meebrengt een Zwarte Pietenkapel
- Wij dus vrolijke pepernoten verwachten
- Ik u allen groet en u graag zie op vrijdag 19 november
- Vader Abraham's carnavalskraker over 'n neus gaat.

Groetjes en Auwdoe
de'n Willem

P.s. de'n bäck is heen gegaan.

DANKBETUIGINGEN

Hierbij wil ik het personeel van afdeling 13, 14, de verloskamers, alle voedings-assistentes, de direktie, het hoofd voeding en assistente van harte bedanken voor alle bloemen en bezoeken die ik gehad heb, thuis en in het ziekenhuis.

Anka Peeters; roulante voedingsdienst.

Langs deze weg wil ik de direktie, Civiele Dienst, personeelszaken en alle kolle-gaas en vrienden hartelijk dank zeggen voor de bloemen en de kadoos die ik bij mijn afscheid uit het ziekenhuis heb mogen ontvangen.

De mij aangeboden "Brabantse Koffietafel" als besluit, heeft er mede voor ge-zorgd dat de dag, mede door de Civiele Dienst en de dames van het restaurant, voor mij onvergetelijk is geworden. Nogmaals dank en zeker tot ziens.

Nel Balemans, medew. schoonmaak.

D.I.O. VOLLEYBAL

KLASSE-INDELING COMPETITIE 1982-1983 D.I.O.-1

Zalen en speelavonden van de teams:

D.I.O.1	St.Joseph Mavo	Bisonstraat Breda
Brandweer 1	Brandweerkazerne	Tramsingel 71 Breda
Drog 2	Kalshoven 16a	dinsdag 19.00 uur Industrieter. Breda-Noord
Tiest v.Gool 2	Tielrodestraat	vrijdag 19.15 uur (ingang Oosterzelestr.)
Meely 1	Lagere school	dinsdag 21.00 uur Kon.Julianastraat Made
De Schuur 1	Jan Nieuwenhuizenstr.	maandag 22.00 uur Breda
S.O.W.2	Sportcentrum	donderdag 20.15 uur Cl. Prinsenlaan Breda
Tuinzicht 3	Pijnboomstraat	maandag 20.00 uur Breda
		maandag 19.00 uur

Speeldata voor D.I.O.1 voor de 1e competitie-helft:

Donderdag	7-10	De Schuur 1 - D.I.O.1
vrijdag	15-10	Drog 2 - D.I.O. 1
dinsdag	26-10	Brandweer 1 - D.I.O.1
donderdag	4-11	D.I.O.1 - Meely 1
donderdag	11-11	D.I.O.1 - Tuinzicht 3
dinsdag	16-11	T.v.Gool 2 - D.I.O. 1
donderdag	25-11	D.I.O.1 - S.O.W. 2

KLASSE-INDELING COMPETITIE 1982-1983 D.I.O.-2

Zalen en speelavonden van de teams:

D.I.O. 2	St.Joseph-Mavo	Bisonstraat Breda donderdag 21.00 uur
Tier 2	Hovenierstraat	Princenhage maandag 21.45 uur
De Schuur 2	Jan Nieuwenhuyzen- straat	Breda donderdag 20.15 uur
D.V.M. 2	Vliegbasis	Gilze-Rijen donderdag 20.15 uur
S.O.W. 3	Sportcentrum	Cl. Prinsenlaan Breda maandag 18.45 uur
Bier 1	Politiebureau	Markendaalseweg Breda dinsdag 20.30 uur
C.K.E. 2	Pijnboomstraat	Breda dinsdag 19.00 uur
Brandweer 2	Brandweerkazerne	Tramsingel 71 Breda maandag-dinsdag 19.00 u

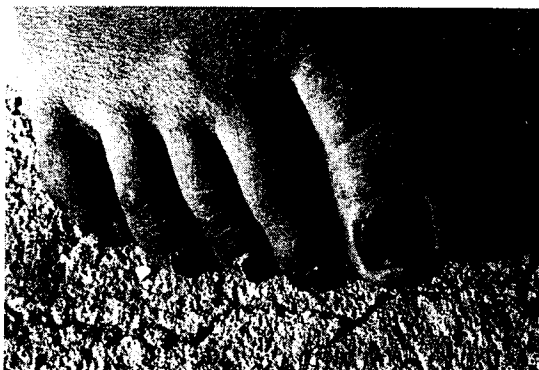
Speeldata voor D.I.O. 2 voor de 1e competitiehelft:

dinsdag	5-10	Bier 1 - D.I.O. 2
donderdag	14-10	D.V.M. 2 - D.I.O. 2
dinsdag	26-10	C.K.E. 2 - D.I.O. 2
donderdag	4-11	D.I.O. 2 - S.O.W. 3
donderdag	11-11	D.I.O. 2 - De Schuur 2
donderdag	25-11	D.I.O. 2 - Tier 2
donderdag	9-12	D.I.O. 2 - Brandweer 2

Op een dag is het er toch van gekomen
En ben toen toch nog op afd. 05 opgenomen
kwam daar aan met koffer en tas
En de zusters vroegen wie ik was.
Heb toen gezegd ben die en die
en kom zowat voor een week of drie.
Ze hebben toen mijn kamer gewezen
je kon er alles doen zoals zitten en lezen.
Kreeg véél bezoek zoals fruit en bloemen
't zijn lieve mensen om te zoenen.
De vriend van mijn dochter kwam ook op bezoek
Ik zag hem lopen met een ballon om de hoek
't Was een groot hert met Heidi erop
Heb hem toen met 'n touw aan het bed geknoopt.
Maar na een paar weken liep hij wat leeg
En kwam toen opeens op een klein idee
Met nog een paar patienten zouden wij het wagen
Om hem toen maar de lucht in te jagen.
Na een paar dagen kwam al bericht
Hadden hem in Raamsdonksveer van de grond gelicht
Een lieve oude opa van 70 jaar
En een klein meisje van 2 met lief blond haar
Ze hebben ons geschreven en gestuurd
Een leuke kaart, een briefje van f 5,00 voor heel de buurt
Maar wij, patiënten van afd. 05 wilden het even
Aan iemand die het nodig had geven
Dus eindig ik nu tot mijn besluit
Het ballonnen verhaaltje is helemaal uit.

Een patient van afd. 05.

"VACANTIE-NAGELLAK"

Marian van Dongen

"VROEG GELEERD,
IS OUD GEDAAN"

José Leclercq

We hebben de koppen bij elkaar gestoken, en zijn tot de conclusie gekomen dat dit de beste oplossing is voor de vakantiefoto.

Fabienne America, alg. voedingsassistente

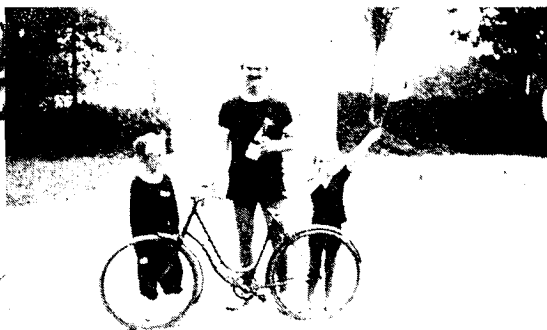

Nee hoor, nu is sparen je eigen huis opeten.

*Lia Brekelmans
afdeling 04*

FAM. TERMOHLEN NAAR DE TOUR!

Christ Termohlen , med. techn. afd.

ALLEMAAL MEEËTEN

Christ Termohlen, med. techn. afd.

Goat er moar us oanstoon, al die bakstenen

Personalia

GEBORTEN:

- Fraukje dochter van Peter en Monica Rosier, verplk. 07 d.d. 28-08-82
Mieke dochter van Fer en Ria Witkamp, verplk. 18 d.d. 24-09-82

HUWELIJKEN:

- 14-10-82 Adje Delhy; verpl. 09 x Jan van den Ham
06-10-82 Ad Geerts x May Boeren; verplk. 11
29-10-82 Jan Boon x Carmen van Loon; l.l. verpl. (Boontje komt om zijn loontje)

Voor de ontvangen BLOEMETJES tijdens hun ziekte, huwelijk e.d. bedanken:

- Marijke Engbersen; verplk. poli chir/orth. en David de Bruin
Mevr. en dhr. Abbenhuis; 3e kok centrale keuken
J. van Steen, medew. ster. ok. Mevr. E. Bicknese; medew. med. bibl.
Mevr. A. Acherberg; sekr. med. staf Gerard Kamp; röntgen archief
Joke v.d. Been; operatie kamers

UIT DIENST PER 1 oktober 1982

Dhr. Th. de Barbanson	verpleegk.	afd. 01
Mej. D. Blommerden	weekendhulp	voeding
Dhr. E. Breukers	verpleegk.	verpl. dienst alg.
Mej. J. Busmann	wnd. hoofd	afd. 01
Mej. C. Doggen	weekendhulp	voeding
Mej. P. Duivesteyn	weekendhulp	centrale keuken
Mevr. J. Kerstes-van Eekelen	1e verpleegk.	afd. 22
Mej. M. van Erck	weekendhulp	voeding
Mevr. A. Dekkers-Hoendervangers	medew.	centrale sterilisatie
Dhr. C. Josee	weekendhulp	centrale keuken
Dhr. J. Lips	verpleegk.	verplk. dienst alg.
Mej. M. Lips	leerling verpl.	opleidingen
Mej. T. Melaer	weekendhulp	centrale keuken
Mevr. L. Kereh-Nuyten	laborante	bloedafname
Mevr. A. Verwiël-Sanders	verpleegk.	afd. 09
Mevr. E. Houpst-Vink	sekretaresse	poli longz.
Dhr. A. Vriends	portier	portiersdienst
Mevr. S. Jacobs-v. Praag	mentrix	mentriciaat

IN DIENST PER 16 september 1982

Mej. E.A.J. Oomen medew. schoonmaak

IN DIENST PER 1 oktober 1982

Mej. P.E. Broekman	sekretaresse	direktiesekr.
Mej. E.N. Brouwer	pool-adm.	C.M.D.
Dhr. H. Cammu	arts-assistent	poli gynaecologie
Mej. C.W.M. Doggen	pool-voedingsass.	voedingsdienst
Mevr. D.J.A. van Meel-v.d. Elshout	medew.	schoonmaak
Mevr. I. Simmerman-Feddes	adm. medew.	repro
Mej. A. Franken	weekendhulp	voeding alg.
Mej. C.M.C. de Koning	medew.	schoonmaak
Dhr. M.L.J.A. van de Leur	leerlingkok	centrale keuken
Dhr. W. Saenen	weekendhulp	centrale keuken
Mevr. C.A.J. van Zijp-Verkooyen	doktersassistente	poli kindergenk.
Dhr. J. Weterings	weekendhulp	centrale keuken

SINGELTJES

TE KOOP

Zo goed als nieuwe 4 persoons vouwwagen, twee maal 14 dagen gebruikt. Merk: RACLET. Vaste prijs fl. 2500,-

Cees Poppelaars, schoonmaakdienst
zoemernr. 1184

TE KOOP

Ouderwetse rode "VAN BERKEL" handelsweegschaal. Uit grootmoeders kruidenierswinkel. Tegen elk aannemelijk bod.

Arnold v. Egmond, personeelszaken
toestel. 2412

TE KOOP

Trekhaak voor SIMCA 1308, vraagprijs fl. 75,-

Frans Jaspers, personeelszaken
toestel. 2442

DANKBETUIGINGEN

Bij deze dank ik iedereen voor de geweldige belangstelling, bloemen en kaarten tijdens mijn verblijf in het ziekenhuis.

Lyn van Nijnatten-Bishop, computer afd.

Dank aan alle kollegaas voor de belangstelling, bloemen etc. welke ik ontving na een minder gelukkige start van de voetbalkompetitie.

Peter Beenackers, debiteuren adm.

Hiermee dank ik Directie en Dio voor de mooie bloemstukken die ik ontving tijdens mijn ziekte.

Ellen Janssens-Borburgh; opname/pat. reg.

D.I.O.

PROGRAMMA VOOR DE MAAND NOVEMBER 1982

ST. NICOLAAS Zondag 28 november a.s.

FOTOCLUB Iedere donderdagavond in de doka
boven de aula.
Van 20.00 tot 23.00 uur.

VOLLEYBAL Iedere donderdagavond om 20.00 uur
in de Joseph-Mavo in de Bisonstraat.

RIKKEN Iedere 2e dinsdag van de maand, altijd
gezellige leuke prijzen.

TAFELTENNIS Ieder MAANDAG in de aula van
19.30 tot 22.30 uur

ZWEMMEN Iedere vrijdag van 18.00 tot 19.00 uur

Tot dan.....

O.Q.!!!!!!

S.I.Z. medewerkers in het nieuws!!!

VAN DONGEN SPRINT NAAR ZEGE

*Zomer 1984 moet
verhuizing van*

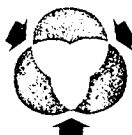
Maria

afgerond zijn

*van de Ven
25 jaar
toneeladviseur*

WIRTZ
onklopbaar

ANTWERPEN - 44 de Kruisval - Tel. 031/71.76.00
BRUSSEL - 68 Ravenstein - Tel. 02/612.76.30

ORGANISATIE EN
PERSONEELADVIESBURO
„A. van Egmond”

KOOS

Bedankt voor de prettige samenwerking en wij wensen je nog gelukkige en gezonde jaren toe.
Medewerkers C.v. dienst

René VanGageldonk
wint politieke
schaakavond
Teteringen

JOHN SEP, nieuweling uit
Roosendaal, finishte in de
ronde van Best als tiende.

HET BLIJFT ROMMELEN BIJ WILLEM

Voor deze rubriek kunt u uw kranteknijsels aan de redactie opsturen via Postbus 13, Interne Post.

BELANGRIJKE ONTHULLINGEN OMTRENT DE MOGELIJKE NIEUWE VESTIGING
VAN HET IGNATIUS ZIEKENHUIS

Hoewel roddel natuurlijk geen enkele journalistieke waarde heeft en geruchten slechts oprispingen van weinig waarde zijn, krijgen wij van de redactie steeds meer aanwijzingen binnen over de plaats waar het nieuwe ziekenhuis uiteindelijk zal verrijzen. Wij zijn er ons van bewust dat het niet voor iedereen van evenveel belang is waar dat nu precies is, maar een enkeling onder u is mogelijk zeer geïnteresseerd bijvoorbeeld omdat zijn landerijen direkt grenzen aan het mogelijke bouwterrein of omdat men zich graag met het ziekenhuis laat verplaatsen om zodoende iedere werkdag zo laat mogelijk op te kunnen staan. (Een zeer begrijpelijk argument - red.)

Ook is het mogelijk dat u een kleine bloemenhandel of een winkeltje in verse vruchten of andere aardigheden op wilt starten. Daarom en om vele andere wat minder duidelijke redenen heeft de redactie besloten wat ruimte af te staan aan Lasse Lang.

WIE IS DAT?

Lasse Lang: Eigenlijk ben ik begonnen in de reclame, als jongeman van 36 jaar besloot ik een grote gok te wagen en nam mijn ontslag als redacteur van de reclame-afdeling van een streekblad. Meteen buiten geraakt kocht ik een lot van de staatsloterij, maar er wilde geen prijs op vallen. Er volgde een inzinking van grote diepte en het viel me niet mee om uit deze put omhoog te krabbelen. Eenmaal boven Jan (sorry Jan, dat is nu eenmaal de uitdrukking) zoog ik mijn longen vol met nieuwe mogelijkheden. Maar ik moest stoppen van de dokter en nu ik niet meer rook trek ik er vaker en vaker op uit.

Ook mijn journalistieke werk stijgt met de dag verder uit de goot. Tijdens mijn tochten ver buiten het gewone gezichtsveld ontmoet ik soms vreemde personen en hele nieuwe landschappen.

Afgelopen donderdag had ik me gewaagd ten noordwesten van de stadskern van Breda. Dat ik problemen op mijn weg vond laat zich raden. Het is hier immers een moeilijk toegankelijk waterrijk gebied. Met moeite heb ik me een weg gebaad door wilde gebieden met allerlei heemgroeisels waaronder zeer vasthoudende soorten en enkele met zeer stekelige eigenschappen.

Vastberaden als ik was hield ik me staande door beide gelaarsde benen stevig in de modder te laten verzinken en wijdbeens zo'n dertig centimeter weggezakt tastte ik in de binnenzak van mijn veldjas (speciaal aangeschaft voor dit soort buiten normaal onderzoek) naar Singel nummer 10, hierin immers stond een handige plattegrond welke mij in de woestijn wel weg zou wijzen.

Niets bleek minder waar. Hoe ik ook keek op de met moeite aan mijn kleding onttrokken wegwijzende Singel, er klaarde niets. De blokken en blokjes op het kaartje leken in niets op de wilde gloemert, de kaardebol, de wilde karmijn, de wilgen, de snippen, konijnen en wijdse luchten hier in de polder. Ook de heer die naast de kaart van dit gebied afgebeeld stond met zijn duim naar beneden, komt mij onbekend voor, ja beste lezer, zelfs zijn gebaar en gezichtsuitdrukking maken mij niet wijzer. Komt er hier nou wel of geen nieuw ziekenhuis.

Uren moet ik gezworven hebben, misschien heb ik wel in cirkels gelopen of heb ik black-outs gehad, hoe dan ook, het was al erg laat in de middag toen ik plots zeer vooruitstrevende en toch bewoonbare bouwsels ontwaarde tussen het lover.

Besefend dat er dan toch meer was tussen Hemel en Aarde dan een wonderlijke natuur koos ik richting en stapte ik op een bouw af die mij deed denken aan de toren van Babel en aan een apenrots. Over geasfalteerde slingerweggetjes met hier en daar tunneltjes en veel wildgroei links en rechts begaf ik me verder in deze Nieuwe Wereld.

Zorgvuldig noteerde ik mijn aantekeningen en schreef al wat van belang zou kunnen hebben op.

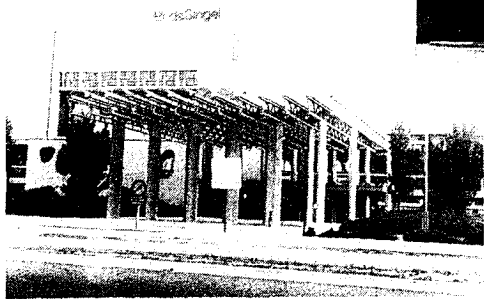
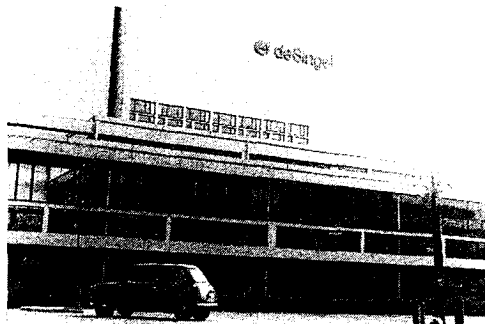
Een nieuwe wereld is de Haagse Beemden natuurlijk niet. Wel een nieuw gebouwde!

Onwillekeurig moest ik denken aan het polygoon-nieuws uit de tijd waarin ik jong en de Haagse Beemden nog wild waren.

Met spannende stem werd verteld hoe dit soort gebieden met moeite aan de woeste wind en zee werden onttrokken en ingepolderd. Mooie maar vermoeiende gedachten zoals bovenstaanden hielden me overeind in de stortbui die boven mijn hoofd was losgebarsten. Schuilend onder een knoestige stam van een bejaarde wilg rustte ik. En toen dikke druppels mij aanspoorden toch vooral verder

---

te gaan en onderdak te zoeken, ontwaarde ik een modern opgetrokken constructie die onderdak bleek te bieden aan.... eh aan..... de redactie van de toekomst, de Singel van morgen. Maar potverdrie als er een personeelsblad is moet er toch ook personeel zijn. Met deze diepe zinnige gedachte, aangevuld met de foto's die opletende lezers mij aangegeven hebben zal het voor u noch voor mij moeilijk zijn te raden waar dat nieuwe hospitaal gebouwd zal worden.

Wordt vervolgd.

LASSE LANG.

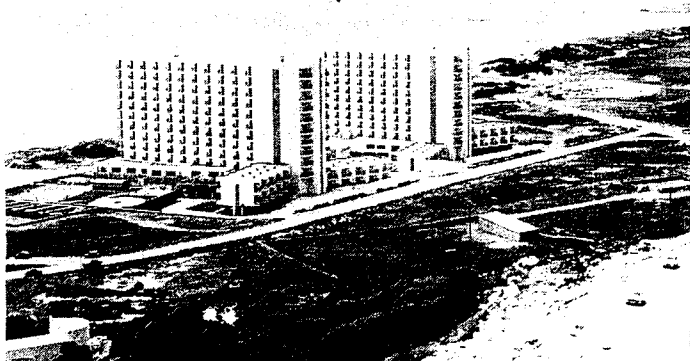

WAT BETREFT AL DIE WONDERLIJKE VAKANTIEFOTO-ANSICHTKAARTEN DIE DE REDACTIE ONTVING.

Allereerst dit: die van u is niet aangekomen, en viel daardoor buiten de prijzen. Maar laten we het maar hebben over degenen die wel prijs hebben. En dan gaat de tweede prijs naar Maria Geuns, zij heeft hiermee gewonnen: een compliment met eervolle vermelding.

De eerste prijs gaat naar Antoon Joosen. Deze prijs is goed voor: een compliment met eervolle vermelding, zes weken gratis koffie tijdens de koffiepauze en de hartstochtelijke kussen van onze twee vrouwelijke redactieleden. Hij krijgt zijn kaart terug en mag bovendien volgend jaar weer meedoen en heeft dan een puntje voorsprong.

Bolero: Kennen ze hier niet, jammer
Kaart: niet veel keus
Singel 33: we missen jou
Kamer: ongeloveloos
Weer: overheerlijk 30°C
Kleur: Bruin en twee plekken rood
Strand: verrukkelijk
Drank: we nemen er nog een
Eten: kan het siz niet aan tippen
Tennis: vochtig
Dansen: mien poten doen zo'n zeer
Buren: nog niet gezien

Groeten van Maria Geuns, afd. 01

Koning van Noordwijk aan Zee

Afzender: Antoon Joosen

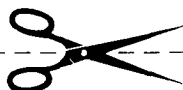
UW HUISARTS EN HET ZIEKMELDEN

Bij uw salarisberekening over de maand augustus was een brief bijgevoegd, waarin U gevraagd werd, op de antwoordstrook Uw huisarts te willen vermelden en deze antwoordstrook te retourneren naar de afdeling Personeelszaken. De naam van uw huisarts hebben wij nodig, om onze contacten met de Bedrijfsvereniging (de instantie die het ziekgeld uitkeert) zo soepel mogelijk te laten verlopen, temeer daar wij volop met de automatisering van de ziekmeldingenregistratie bezig zijn.

Tot op dit moment, drie weken na de verspreiding van deze brief, is iets meer dan de helft terugontvangen. Wij doen daarom een beroep op diegenen die dit tot op dit moment verzuimd hebben, de antwoordstrook alsnog naar de afdeling personeelszaken terug te zenden.

Mocht u geen exemplaar meer in uw bezit hebben, dan kunt u contact opnemen met de ziekmeldingen (toestel 2116) of u kunt gebruik maken van de onderstaande antwoordstrook.

Personeelszaken.

ANTWOORDSTROOK

In te vullen in blokletters

Eigen naam: _____ Employeenummer: _____

Huisadres: _____ Woonplaats: _____

Naam huisarts: _____

Adres huisarts: _____ nummer: _____

Woonplaats: _____

Handtekening medewerker(ster)

_____

ALLEEN IN TE VULLEN DOOR DE PERSONEELSADMINISTRATIE:

pos: 115 — 119

kode:

--	--	--	--	--	--

Angst is een slechte raadgever.

Drugs. 't Is één van die moeilijke, stiekeme onderwerpen. En daarin schuilt een groot gevaar: dat er ruimte ontstaat voor rare praatjes.

Voor overspannen verwachtingen. Voor angst en onzekerheid. Het vervelende gevolg is dat bijna niemand weet hoe 't nou eigenlijk precies zit met drugs. Daarom is nu een nuchter, feitelijk boekje verschenen. Het heet „Wat iedereen over drugs zou moeten weten”. Vraag 't aan.

Lees 't. En laat je niks wijsmaken.

SIRE

Publikatie aangeboden door dit blad in samenwerking met de Stichting Ideële Reclame.

Ik wil dat boekje graag lezen. Stuur 't me maar.

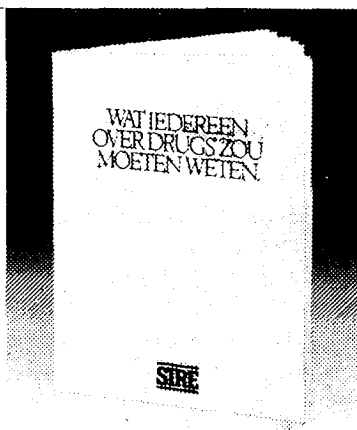
Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____

Plaats: _____

Vul de coupon in, plak 'm op een briefkaart met f1,- extra aan postzegels voor verzendkosten en stuur 'm op naar FZA-bureau, Postbus 171, 3720 AD Bilthoven.

KIP AAN HET DRAAISPIJT

2 braadkuikens van $\pm$ 800 g - 60 g boter - zout - versgemalen peper - 1 eetlepel fijn-gesneden peterselie - 1 eetlepel fijnges-neden selderij - 1 eetlepels fijngesneden kervel of 2 theelepels gedroogde kervel - $\frac{1}{2}$ eetlepel fijngesneden dragon of 1 thee-lepel gedroogde dragon - $\frac{1}{4}$ dl witte wijn - cocktailprikkers

Marineer, als u geen verse kruiden kunt krijgen, de gedroogde kruiden een kwartier-tje in de witte wijn. Roer de boter zacht en meng er zout, peper en kruiden door. Wrijf de binnenkant van de kuikens in met $\frac{4}{5}$ van deze kruidenboter. Prik de kuikens dicht met cocktailprikkers en steek ze aan het draaispits. Zorg dat de voorkant van de een tegen de achterkant van de ander zit. Steek de poten en vleugels aan het lijf met cocktailprikkers vast. Controleer of de kuikens in evenwicht hangen. Bestrijk de buitenkant van het vlees met de resterende kruidenboter. Bevestig het draaispits onder de voorverwarmde grill. Als het draaispits op verschillende hoogten gezet kan worden, zet het spits dan zo, dat de afstand tussen het vlees en de grill $\pm$ 8 cm is. Laat de kuikens 45 à 50 min. draaien. Serveer er voorverwarmde chips en b.v. een spitskoolsalade bij.

GEGRATINEERDE KIP

1 braadkip van $\pm$ 1200 g - 1 liter water - stukje ui, wortel, peterselie - foelie - versgemalen peper - $\frac{1}{2}$ spaans pepertje - laurierblaadje - 2 theelepels zout - 250 g champignons - citroensap - 50 g boter - 50 g bloem - 5 dl kippebouillon - 1 eierdooier - sap van kwart citroen - mespunt nootmuskaat - 100 g geraspte kaas - vuurvaste schotel - 10 g boter

Zet de kip op met water, ui, wortel, peterselie, foelie, peper, spaans pepertje, laurierblaadje en zout. Laat de kip 60 min. zachtjes koken. Snijd de champignons doormidden en besprenkel ze met citroensap. Haal de kip uit het vocht, zeef de bouillon en houd een halve liter apart voor de saus.

Verwijder vel en beenderen en snijd de kip in grote stukken. Smelt de boter, voeg ineens de bloem toe en roer tot er een bal ontstaat. Giet er de bouillon scheutje voor scheutje bij onder voortdurend roeren. Roer de eierdooier uit met citroensap, roer er wat hete saus bij en doe de eierdooier dan, onder goed roeren bij de saus. Laat de eierdooier al roerend, binden. Maak de saus op smaak af met nootmuskaat, peper en zout. Doe er de kip en de champignons bij. Giet alles in een beboterde vuurvaste schotel. Strooi er kaas overheen en zet deze hete schotel 5 cm onder de voorverwarmde grill. Laat er in een paar minuten een bruin korstje op komen. Serveer er rijst bij.

BALKANSAUCIJSJES

500 g saucijsjes - olijfolie - 400 g gewone rijst - 1 eetlepel olijfolie - 1 kleingesneden ui - 1 in dunne ringen gesneden prei - 1 eetlepel paprikareepjes - 1 uitgeknepen teentje knoflook - 8 dl bouillon van een tablet - 1 klein blikje fijne doperwten - 1 klein blikje maïs

Zet de saucijsjes op met koud water, laat ze tegen de kook aankomen en giet ze af. Laat op een stuk keukenpapier het vocht er goed uitlekken. Fruit in de olijfolie de ui tot ze goudgeel ziet, voeg de prei, paprika en knoflook toe en laat ze 3 min. meefruiten. Doe hier de ongewassen rijst bij en fruit de rijst mee tot ze lichtgekleurd ziet. Giet de bouillon erbij, laat deze aan de kook komen en laat de rijst in 20 min. op een zacht vuur gaar worden. Giet de doperwten en de maïs samen in een zeef, leg ze in de braadslede onder de saucijsjes om ze warm te laten worden. Bestrijk de saucijsjes met olijfolie en leg de worstjes + 15 cm onder de voorverwarmde grill. Grilleer ze 20 min. onder af en toe draaien. Schep de groenten voorzichtig door de gare rijst, doe de rijst over in een schaal en leg de saucijsjes er bovenop.

CORDON BLEU

4 kalfsschnitzels van 150 g - zout - 4 plakken ham - 2 plakken emmenthaler - cocktailprikkers - olijfolie of slaolie - zout

Sla de schnitzels dun uit. Bestrooi een kant van het vlees met wat zout. Pak een halve plak kaas in een plak ham, leg dit hampakje op de helft van het gezouten vlees. Zorg dat de ham niet over de randen heen steekt.

Vouw de andere helft over de ham en steek de randen met cocktailprikkers op elkaar. Bestrijk het vlees met olie. Leg het vlees + 10 cm onder de voorverwarmde grill. Grilleer het vlees 10 min. per kant. Bestrooi het als het klaar is met wat zout. Geef bij de cordon bleu pommes frites en een salade.

PUZZEL NR. 11

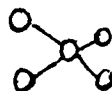
Vanwege een ongevalletje was uw puzzel-snuffelaar helaas enige weken uit de roulatie.

Vanjaar dat u het in Singel 33 een keertje zonder moest doen. Bijna geheel weer hersteld ben ik er eens goed ingedoken, en om de schade in te halen voor de komende maand maar liefst 4 opgaven.

Voor degene die ze alle 4 weet op te lossen en deze instuurt vóór 10 november e.k., bestaat weer de kans *f* 25,00 te winnen. Oplossingen insturen naar: Postbus Singel 33, 512.

OPGAVE 1.

Waar moet de zesde schijf worden neergelegd om vier maal drie schijven op één rechte lijn te krijgen.

OPGAVE 2.

Maak de vijf woorden af door telkens hetzelfde woordje van drie letters voor te plaatsen.

...k
...ap
...cht
...gers
...vernij

OPGAVE 3.

Lukt het u om met de cijfers 1 tot en met 9, die alle één keer gebruikt moeten worden, een sommetje te maken met 100 als uitkomst?

OPGAVE 4.

Er waren eens een pastoor, bierbrouwen, loodgieter en een dokter. Ze heeten (niet in volgorde) Alfred, Alexander, Albert en Aloysius. Alfred en de bierbrouwer hadden ruzie met Albert, maar Alexander stond op heel goede voet met de dokter. Albert was familie van de loodgieter, en de pastoor was een goede vriend van Aloysius en de dokter. Lukt het u de namen van de heren aan de beroepen te koppelen?

Zo, dit is het dan voor deze keer.
Ik ben benieuwd hoeveel inzendingen er gaan komen.
Succes!!!

OPLOSSING PUZZEL NR. 9

Na loting kwam Joost Myvis als prijswinnaar uit de bus.
Joost, ik geeft de vijftientig gulden wel aan "vaders" mee!!
De oplossing was:

T	R	O	M	P	E	T	A	L	A	G	E	L	O	V						
"	E	R	G	E	N	"	S	C	H	A	"	A	P	E	L	E				
T	L	"	K	A	P	I	T	E	"	N	L	A	N	A	N					
N	O	"	I	T	E	R	"	E	N	G	E	R	L	O	"	A	S			
"	E	K	E	"	A	N	T	I	"	E	K	S	"	T	I	"	E	R	T	
T	I	M	A	T									E	N	R	D	E			
N	A	I	T	B	A								R	G	V	E	R			
E	A	A	N	A									S	E	A	N	S			
"	L	R	"	D	E	T							T	V	"	R	N	C		
L	"	D	R	"	R	I							"	O	E	"	I	"	E	H
E	N	E	E	R										N	L	N	N	E		
T	A	T	S	E	M	"	E	O	"	R	E	D	E	G	O	L				
S	L	S	I	N	A	G	R	O	T	A	V	S	A	L						
N	E	M	"	B	A	L	S	"		N	N	E	K	E	T	"	M	"		
O	G	N	"	E	V	E	T	"	S	E	I	T	R	"	A	A	N			
O	T	N	E	T	N	E	G	R	"	H	E	I	N	E	G					

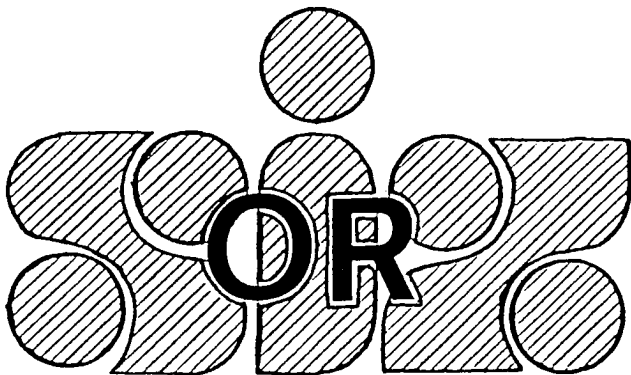
Geachte puzzelredactie,

Met deze heel hartelijk bedankt voor de f 25,- die ik voor de puzzel mocht ontvangen. Dat ik een verwoed puzzelaar ben, hebt u al wel begrepen. Met het kryptogram ben ik menig uurtje zoet geweest, want daar ben ik niet zo'n kei in, want je moet de zin toch altijd kunnen ontcijferen, waarom dat woord eruit kwam. Zo dacht ik bij 36 horizontaal, dat er misschien "DOLE" uit moets komen. De vraag was, dit is het doel van de vogel. Na lang zoeken dacht ik "Dole" is ook een vogel en het woordje "Doel" zit er in. En ik begreep dus niet, wat het doel van de vogel was; eigenlijk nu nog niet, nu ik bij de uitslag "LODE" of "LOPE" zag staan, Ik kon niet onderscheiden of het een D of P was. Ik heb er Kramers woordenboek eens bijgehaald, maar het niet kunnen ontcijferen. Al met al heb ik er niet wakker van gelegen hoor. Nog maals heel hartelijk bedankt voor de gewonnen prijs.

Met vriendelijk groeten,
Mevr. H.J.Vermeulen-v.Ginneken

P.S.

Het kettingraadsel nr. 9 was heus niet zo gemakkelijk. Ook hieraan was ik menig uurtje kwijt, maar de aanhouder wint, zegt men wel eens.

INFORMATIE

O.R. AGENDA VOOR NOVEMBER

4 november	O.R. vergadering
8 november	Agendakommissie
11 november	O.R. commissievergaderingen o.a. maandelijks gesprek tussen commissie P.A. (personeelsaangelegenheden) en Dhr.v.Grondelle H.P.Z.
18 november	Overlegvergadering
25 november	O.R. commissievergaderingen o.a. koffie-uurtje van 12.30 tot 13.30 in de Lounge.

BEGELEIDING LEERLING-VERPLEEGKUNDIGEN

Zoals u in voorgaande publikaties over begeleiding hebt kunnen lezen, is o.m. vanuit de O.R., aangedrongen op evaluatie van het begeleidings-systeem zoals dat vanaf 1 februari 1980 in deze organisatie gestalte kreeg.

Hiertoe is door de Directie in september 1981 de K.E.B. (Kommissie Evaluatie Begeleiding) in het leven geroepen.

In de overlegvergadering van 16 september j.l. bracht deze commissie verslag uit en legde zij haar plannen voor.

De commissie heeft, na het "bijpraten" van de nieuwe leden, in eerste instantie gedacht aan een enquête om tot evaluatie te komen. Twee proefenquêtes bleken echter bedroevende resultaten te hebben. De respons was minimaal en men bleek niet of zeer slecht op de hoogte van het begeleidingsmodel en haar inhoud. Dit laatste kan wijzen op onvoldoende introductie destijds, en het bevestigt volgens de O.R. evenzeer het feit dat er minimale contacten zijn en dat er een te grote afstand bestaat tussen verpleegafdelingen en het begeleidingsgebeuren.

De afd. opleidingen gaat nu op korte termijn beginnen aan een informatie- en overlegronde met de verschillende verpleegafdelingen. Hierbij gaat het niet alleen om informatie te geven over het begeleidingsmodel maar tevens is er mogelijkheid tot discussie over de goede en minder goede kanten van het gehanteerde begeleidingsmodel. O.i. ligt er een goede basis voor discussie in het bespreken van de voorwaarden, uitgangspunten en taken zoals die in de nota over begeleiding van juni 79 genoemd zijn. Tevens heeft de O.R. gepleit voor terugkoppeling en bespreking van het discussieverslag op de afdelingen, om zo volledig en duidelijk mogelijke gegevens te kunnen verzamelen.

Na de informatie/discussieronde zal er een evaluatie volgen.

DE O.R. WENST IEDEREEN IN DEZE EEN ZINvolle DISCUSSIE TOE.

(Be)(Ver)(Voor)oorde(len)el

DEELTIJD/PART-TIME WERK

Onder deeltijdarbeid wordt over het algemeen verstaan: arbeid welke vrijwillig is aanvaard en regelmatig wordt verricht gedurende dagelijkse of wekelijkse perioden, welke echter korter zijn dan de gangbare werktijden zoals die in de C.A.O. zijn overeengekomen.

Men kan ook verschil gaan aanbrengen tussen deeltijdarbeid en part-time werk (alhoewel het eerste een letterlijke vertaling) is van het laatste en onderscheidt dan:

- part-time arbeid d.w.z. arbeid die wordt verricht binnen een functie die geen 100% aanwezigheid vereist, b.v. 40 of 60%
- deeltijdarbeid d.w.z. arbeid die verricht wordt binnen een functie die 100% aanwezigheid vereist, maar waar met de uitvoering ervan 2 of meer mensen worden belast.

Gemakshalve praten we verder over deeltijdarbeid waarmee we dan op beide soorten doelen. Deeltijdarbeid wordt voorgestaan vanuit verschillende argumenten en heeft voor zowel werkgever als werknemer voor- en nadelen. Een voordeel voor de werknemer is, dat, wanneer men niet in staat is om hele dagen te werken (door andere bezigheden b.v. huishouden), men toch de mogelijkheid heeft aan het arbeidsproces deel te nemen. Verder biedt deeltijdarbeid de gelegenheid naar behoefte naast het werk andere activiteiten te ontplooiën. De nadelen liggen vooral op het gebied van rechtspositie en arbeidsvoorwaarden (b.v. t.a.v. overwerkvergoeding, pensioenregeling). De werkgever zal de nadelen vooral op het financiële vlak vinden: bij het delen van functies ontstaat een verhoging van de personele kosten.

De overheid stimuleert herverdeling van het bestaande werk onder werkenden en werkzoekenden en bevordert zij deeltijdarbeid door aan werkgevers subsidies toe te kennen. In tegenstelling tot negatieve reacties die deeltijdarbeid nu eenmaal ook oproept, staat een wetenschappelijk onderzoek dat onlangs is uitgevoerd door het Tilburgs Instituut voor Sociaal-Wetenschappelijk Onderzoek en waarin naar voren komt dat er bij deeltijdarbeid sprake is van een grotere inzet en produktiviteit, betere motivatie en een vermindering van het ziekteverzuim.

Argumenten voor invoering van deeltijdarbeid zijn er vele en hangen samen met de invalshoek van waaruit men dit gegeven bestudeert: vanuit een (partij)-politieke visie, vanuit werkgevers- of werknemersstandpunten, vanuit vrouwenbewegingen (waarbij emancipatorische overwegingen mee gaan spelen) of vanuit een puur wetenschappelijk standpunt.

---

*Vragen over de komende O.R.verkiezingen?
Kom eens langs op 25 november in de lounge.*

Het zou te ver voeren hier nu uitgebreid op in te gaan. In de C.A.O. ziekenhuiswezen, hebben de bij deze C.A.O. betrokken groepen (contract partners) laten opnemen dat zij zijn overeengekomen om part-time arbeid te bevorderen binnen de instellingen waarop die C.A.O. van toepassing is.

Ook de O.R. heeft hierin een taak.

Begin dit jaar heeft de O.R., mede naar aanleiding van de zorgelijke situatie rond de personeelsbegroting gepleit voor meer aandacht inzake VRIJWILLIG deeltijdwerk.

Hierop is binnen het ziekenhuis een inventarisatie naar behoeften aan deeltijd/part-time arbeid verricht welke een veelheid aan reacties opleverde speciaal uit de Verpleegkundige Dienst.

NOGMAALS ZIJ BENADRUKT DAT DE DOOR HET OMZETTEN VAN FULL-TIME BANEN NAAR DEELTIJDBANEN VRIJKOMENDE ARBEIDSPLAATSEN OP DIT MOMENT IN EERSTE INSTANTIE ZULLEN DIENEN OM DE OVERSCHRIJDING OP DE PERSONEELSBEGROTING OMLAAG TE BRENGEN.

Men helpt dus voorlopig geen nieuwe collega's aan het werk. Maar werken aan een gezonde personeelsbegroting betekent ook: werken aan het behoud van werkgelegenheid voor zoveel mogelijk mensen, ook dit gegeven moet tot nadenken stemmen.

Momenteel gaat de Verpleegkundige Dienst, alvorens over te gaan tot eventuele honorering van aanvragen, na, op welke manier men in deeltijd zou willen werken.

Diegenen, die bij de behoeften-inventarisatie gereageerd hebben zijn in de gelegenheid gesteld eventueel hun aanvraag te wijzigen.

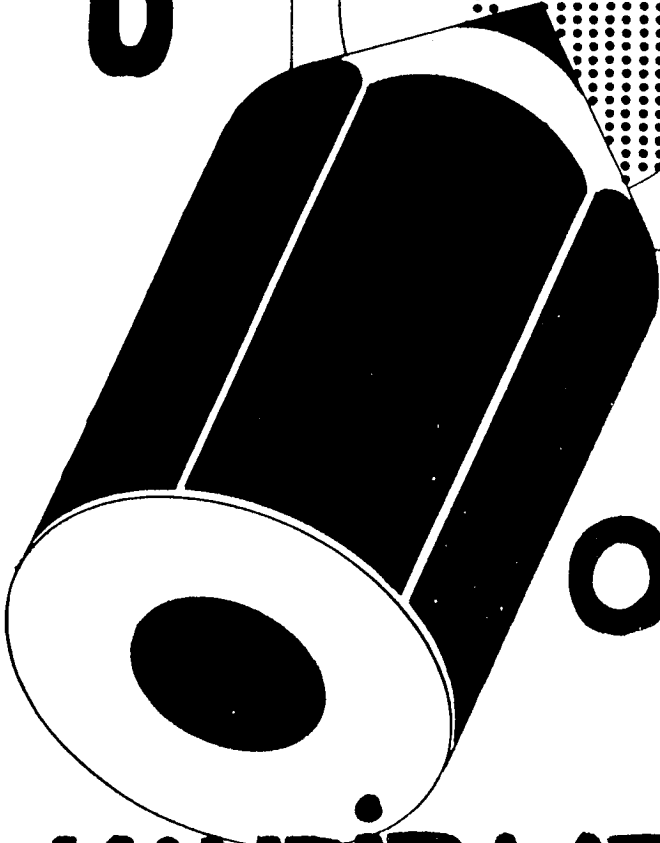
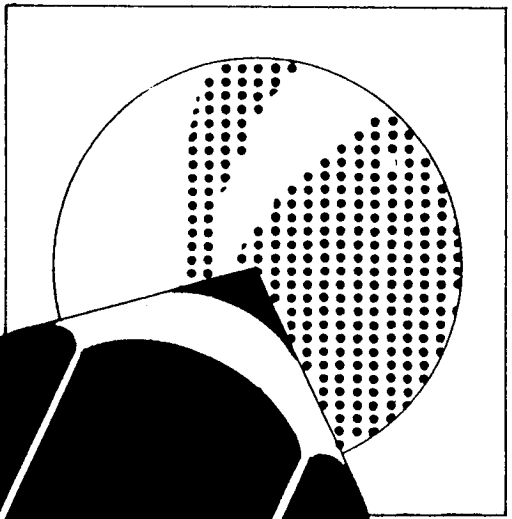
Zij, die destijds niet gereageerd hebben om wat voor reden dan ook, maar toch serieus belangstelling hebben voor deeltijdarbeid, kunnen alsnog contact opnemen met de secretaresse van de Verpleegkundige Dienst.

Hierbij zij opgemerkt, dat, de uiteindelijke beslissing, om al dan niet op het aangeboden in te gaan, **AAN DE WERKNEMER ZELF BLIJFT.**

Een laatste opmerking: wij hopen dat ook binnen andere diensten, daar, waar mogelijkheden zijn, een dergelijke ontwikkeling op gang wordt gebracht.

STEL

U

OR

KANDIDAAT

*TIP: Knip deze pagina uit en hang hem bij u
op de afdeling (B.v.d.)*

Aan de directie van de
Stichting Ignatius Zh.

ONDERNEMINGSRAAD

Geachte Heren,

Naar aanleiding van Uw verzoek aan de OR in de extra Overlegvergadering d.d. 5 augustus 1982 om terug te komen van zijn advies van "zware begeleidingsconstructie" betreffende de voortgang van het Project Magazijn, Inkoop en Crediteuren (MIC), komt de OR, mede als gevolg van de uitwisseling van gedachten en gevoelens in de extra Overlegvergadering d.d. 2 september j.l. tot de volgende overwegingen:

- De OR onderkent de noodzaak tot een betere verwerking, afstemming, registratie, etc. op de betreffende afdelingen. Hiervoor kan middels het ter advisering voorgelegde projectplan MIC een adequate oplossing worden bereikt. Binnen de OR bestaat zeker niet de behoefte om de voortgang van dit project te belemmeren.
- Beleid in het algemeen, en sociaal beleid in het bijzonder, kan slechts dan worden gerealiseerd wanneer binnen de instelling alle medewerkers/sters de vastgestelde beleidslijnen onderschrijven, resulterend in een loyale ondersteuning tijdens de uitvoeringsfase.
- Binnen het proces dat leidt tot vaststelling van beleidslijnen is door de wetgever een speciale functie voorbehouden aan het overleg tussen Bestuurder en OR. In het bijzonder daar waar sprake is van sociaal beleid of directe gevolgen voor het te voeren sociaal beleid is door de wetgever een unieke plaats en verantwoordelijkheid voor de OR vastgelegd.

Heeft u serieuze belangstelling om zich kandidaat te stellen?

De heroverweging van het OR-advies d.d. 22 oktober 1981, de aanvulling hierop d.d. 23 november 1981 en het OR-schrijven d.d. 30 november 1981 ter bevestiging van de gemaakte afspraken in de Overlegvergadering d.d. 26 november 1981 heeft ertoe geleid dat de OR zijn advies zal intrekken.

Daarbij is het de overtuiging van de OR, dat de procedure, zoals deze is vervat in artikel 25, lid 5 en 6 van de Wet op de ondernemingsraden, opnieuw kan worden gestart met het uitbrengen van onderstaand advies.

1. De OR heeft geen bezwaar tegen de aanvang van een projectmatige uitvoering van het voornemen tot automatisering van de afdelingen Magazijn, Inkoop en Crediteuren, met dien verstande dat de OR parallel aan de ontwikkelingen binnen het project zal worden geïnformeerd.
2. Alvorens uitvoering zal worden gegeven aan eventuele personele of functionele consequenties zullen de plannen hiervoor door de Bestuurder aan de OR ter advisering worden voorgelegd krachtens artikel 25 Wet op de ondernemingsraden.
Op dat moment zal in gezamenlijk overleg tussen de Bestuurder en OR afspraken gemaakt moeten worden of, en zo ja in hoeverre, de C.A.O.-Sociale Begeleidingsregeling bij fusie en reorganisatie zal worden gevolgd.

Afzonderlijk van het onder 1 en 2 genoemde willen wij U adviseren de tijdens de Extra Overlegvergadering d.d. 2 september 1982 door de OR-leden geconstateerde, mogelijk nog bestaande, wrijving tussen een aantal leden van de Projectgroep MIC en de dienst Personeelszaken uit te laten praten. De OR verwacht dat de directie hiertoe het initiatief zal nemen en dat de resultaten hiervan te zijner tijd aan de OR kunnen worden medegedeeld. Het is voor de OR niet aanvaardbaar dat tijdens de invoering van deze automatisering de verstandhouding tussen direct betrokken beleidsuitvoerders zijn weerslag zou kunnen hebben op andere, meer kwetsbare, bij dit project betrokken medewerkers/sters.

Hoogachtend,
namens de ondernemingsraad,

R. Bakkers,
voorzitter.

Neem dan contact op met de O.R. commissie reglement en verkiezingen

WERKOVERLEG

In 1976 liet de direktie via een intentieverklaring duidelijk aan iedereen horen, dat binnen de SIZ ruimte was voor het opstarten van werkoverleg.

Er werd een stuurgroep opgericht, die in samenspraak met PZ het werkoverleg op diverse plaatsen in huis stimuleerde en begeleidde.

Na een op sommige plaatsen vrij rigoreuze start, werd het geleidelijk aan wat stiller rondom het fenomeen werkoverleg.

Tot 1980, toen kwamen op initiatief van de stuurgroep een aantal voorzitters van werkoverlegsituaties bijeen.

Aanvankelijk wilde de stuurgroep een inventarisatie van het aantal werkoverleg-situaties.

Doch vanuit de voorzitters kwamen zoveel reacties dat de stuurgroep besloot om de diverse suggesties vanuit de voorzittersgroep op te nemen.

Zo werd steeds aangedrongen op een vorm van scholing en begeleiding voor de deelnemers aan het werkoverleg.

Op niet al te lange termijn, zal op dit punt actie worden genomen.

De OR, steeds een fervent voorstander van werkoverleg, heeft sinds oktober een toehoorder bij de bijeenkomsten van de stuurgroep en de voorzitters werkoverleg.

Hierdoor is een direkte rapportage naar de OR een feit geworden en kan er snel op de aktuele zaken worden ingespeeld.

Voor een verder verloop omtrent de werkoverleg-ontwikkelingen kunt u dus in het vervolg ook de OR notulen raadplegen, welke notulen overigens vaak een aantal prima agendapunten bevatten, welke tijdens uw werkoverleg aan de orde zouden kunnen komen.

.....het komt mis-
schieen wat verwarrend over en
ik geef toe dat het aan duide-
lijkheid te wensen overlaat, maar
er is echt niets aan de hand!

